

TYÖMAAPEREHDYTYKSEN KEHITTÄMINEN

Työturvallisuus- ja verotusmenettelylakien 1.7.2014
voimaan astuvien velvoitteiden huomioonotto
työmaaperehdytyksessä

Riku Manninen

Opinnäytetyö
Toukokuu 2014

Rakennustekniikan koulutusohjelma
Tekniikan ja liikenteen ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) Manninen, Riku	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 19.5.2014
	Sivumäärä 127	Julkaisun kieli Suomi
		Verkkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi TYÖMAAPEREHDYTYKSEN KEHITTÄMINEN Työturvallisuus- ja verotusmenettelylakien 1.7.2014 voimaan astuvien veloitteiden huomioonotto työmaaperehdytyksessä		
Koulutusohjelma Rakennustekniikan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja Pitkänen, Seppo		
Toimeksiantajat SRV Rakennus Oy Pirttimaa, Juhani, Projektipäällikkö Tuppurainen, Jouni, Projekti-insinööri		
Tiivistelmä <p>Rakennusala on ollut edelläkävijä harmaan talouden torjunnan kehittämisessä. Henkilötunnisteen käyttöönotto, tilaajavastuulaki, käännetty arvonlisävero sekä veronumero ja veronumerorekisteri ovat jo käyttöön otettuja uudistuksia harmaan talouden torjunnassa. Uusimpia uudistuksia ovat 1.7.2014 voimaan astuvat lakimuutokset työturvallisuuslaissa ja laissa verotusmenettelystä. Lakimuutosten myötä hankkeen päätoteuttajalla on velvollisuus ilmoittaa kaikki työntekijätiedot ja rakentamispalveluita tilattaessa myös urakkatiedot kuukausittain verottajalle.</p> <p>Lakimuutokset aiheuttavat muutoksia myös työmaaperehdytykseen. Kehittämistarpeita synnyttää myös Nolla tapaturmaa 2020 –tavoite. SRV:llä onkin koettu, että olemassa oleva työmaaperehdytysmenetelmä ei ole tällä hetkellä nykytarpeita vastaava, sillä esimerkiksi perehdyttämiseen kuluva työaika on kasvanut merkittävästi vieden aikaa muulta työnjohtamiselta.</p> <p>Työn tavoitteena oli kehittää uusi perehdytysmateriaali SRV Keski-Suomen toimihenkilöiden käyttöön. Tehtävänä oli selvittää työmaaperehdytyksen taustalla oleva lainsäädäntö perehtymällä voimassaoleviin asioihin koskeviin säädöksiin sekä kerätä kokemuksia työmaaperehdytyksen nykytilasta ja tulevaisuudesta SRV:n työnjohdolle tehdyillä haastatteluilla. Olennaista oli myös selvittää, miten 1.7.2014 voimaan astuvat lakimuutokset tulisivat vaikuttamaan työmaaperehdytyksen sisältöön. Yritys halusi kehittää työmaaperehdytykseen standardimallin, jonka mukaan perehdytys jatkossa suoritettaisiin. Perehdytyksestä haluttiin samanaikaisesti sekä tehokkaampi että entistä opettavampi. Työn tutkimustuotoksena laadittiin suoritusohje perehdyttämiseen sekä uudistettu perehdytysmateriaali SRV Keski-Suomen työnjohdolle.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Perehdyttäminen, rakennustyömaa, työturvallisuus, harmaan talouden torjunta, Nolla tapaturmaa		
Muut tiedot		

Author(s) Manninen, Riku	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 19.5.2014
	Pages 127	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title DEVELOPMENTING INTRODUCTORY BRIEFING ON CONSTRUCTION SITE		
Degree Programme Civil Engineering		
Tutor Pitkänen, Seppo		
Assigned by SRV Rakennus Oy Pirttimaa, Juhani, Project manager Tuppurainen, Jouni, Project engineer		
Abstract <p>Construction industry has been a pioneer in the development of grey economy prevention. Commissioning of person identification, the law of orderer's responsibility, and reverse charge in value added taxation as well as tax number and tax number register are reforms already taken into use in the prevention of grey economy. The newest reforms coming into force on 1.7.2014 are amendments in the act of work safety and in the act on assessment procedure. Due to the legislative changes the main contractor of a project is under an obligation to report all information on employees and when ordering construction services, also the contract information on piecework every month to the tax office.</p> <p>Amendments will also cause changes in the introductory briefing of construction site. The necessity of development is also created by the aim of the zero accidents 2020 objective. SRV has experienced that existing method in the introductory briefing on construction sites is not comparable with the current needs, since for example the working time that elapsing in introductory briefing has increased significantly occupying time that should be used for other work management.</p> <p>The objective of thesis was to develop new material for introductory briefing for foremen in SRV Central Finland and to investigate the legislation background of introductory briefing on construction site by getting acquainted with the statutes in force pertaining the case and gathering experiences at present state and future of construction site introductory briefing by interviewing the foremen in SRV. It was also relevant to investigate, how the amendments coming into force on 1.7.2014 affect the content of construction site introductory briefing. The company wanted to develop a standard procedure for the briefing. Simultaneously the company wanted the introductory briefing to be also more efficient and more educational. Based on the finding of the investigation, an instruction for the performance of the introductory briefing and also a revision of introductory briefing material were composed for foremen in SRV Central Finland.</p>		
Keywords Introductory briefing, construction site, work safety, grey economy prevention, zero accidents		
Miscellaneous		

Sisältö

Käsitteitä ja määritelmiä	6
1 Työn lähtökohdat	10
1.1 Yritys	10
1.1.1 Konsernin esittely	10
1.1.2 SRV:n projektinjohtomalli	11
1.1.3 SRV:n hankekehitys	11
1.1.4 SRV:n yritysvastuu	12
1.2 Tausta	12
1.2.1 Kehittämistarve	12
1.2.2 Lakimuutos taustalla	14
1.2.3 Vaikutukset työmaan johtamiseen	14
1.2.4 Aiemmat tutkimukset	15
1.2.5 Vaikutukset työn laatuun	16
1.3 Tehtävä ja tavoite	17
1.4 Menetelmät	17
1.5 Rajaus	18
2 Työmaaperehdytys	18
2.1 Alustus	18
2.2 Lait perehdyttämisen taustalla	19
2.2.1 Työturvallisuuslaki	19
2.2.2 Laki työturvallisuuslain muuttamisesta ja työsuojeluhallinnon muistio rakennustyöstä ja yhteisestä rakennustyömaasta	21
2.2.3 Laki verotusmenettelyistä annetun lain muuttamisesta	23
2.2.4 Työterveyshuoltolaki	24
2.2.5 Laki nuorista työntekijöistä	24
2.2.6 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta	25
2.2.7 Laki lähetetyistä työntekijöistä	25
2.2.8 Ulkomaalaislaki	26
2.3 Valtioneuvoston asetukset perehdyttämisen taustalla	27
2.3.1 Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta	27
2.3.2 Valtioneuvoston asetus kemiallisista tekijöistä työssä	29
2.3.3 Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta tärinästä aiheutuvilta vaaroilta	30
2.3.4 Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta	30
2.3.5 Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta melusta aiheutuvilta vaaroilta	31

2.3.6 Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä.....	32
2.3.7 Valtioneuvoston asetus työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta	33
2.3.8 Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveellisyysvaatimuksista	34
2.3.9 Valtioneuvoston asetus räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta	34
2.4 Valtioneuvoston päätökset perehdyttämisen taustalla.....	35
2.4.1 Valtioneuvoston päätös käsin tehtävistä nostoista ja siiroista työssä....	35
2.4.2 Valtioneuvoston päätös henkilösuojainten valinnasta ja käytöstä työssä	35
2.4.3 Valtioneuvoston päätös asbestityöstä	35
2.4.4 Valtioneuvoston päätös työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden käytöstä	36
2.5 Muut linjaukset perehdyttämisen taustalla	37
2.5.1 Työsuojelumääräysten velvoittavuus.....	37
2.5.2 Verohallinnon ohjeistukset urakka- ja työntekijätietojen ilmoittamisesta	38
2.5.3 Lakimuutosten vaikutus työmaan kulunvalvontaan	39
2.5.4 Rakennusalan työehtosopimus, kulunseurantatietojen käyttäminen rakennusosalalla	39
2.5.5 Directive 96/71/EC concerning the posting of workers in the framework of the provision of services	40
2.6 Työmaaperehdytyksen sisältö.....	41
2.6.1 Perehdytyksen liittyminen projektiin.....	41
2.6.2 Perehdytysprosessi	42
3 Tutkimuksen suorittaminen.....	45
3.1 Alustus	45
3.2 Tutkimuksen suunnittelu	46
3.3 Tutkimuksen toteutus.....	46
4 Tutkimustulokset ja analyysi.....	47
4.1 Perehdyttämisen nykytilanne työmailla	47
4.1.1 Perehdytyksessä käytettävä materiaali	47
4.1.2 Mielipiteet perehdytyksessä käytettävistä materiaaleista	48
4.1.3 Perehdytykseen kuluva työaika	48
4.1.4 Perehdytyksen vaikutukset työturvallisuuteen	48
4.1.5 Työntekijöiden asenne perehdyttämistä kohtaan.....	49
4.1.6 Verkostorekisteri.....	49
4.2 Haastatteluissa esille tulleet kehittämissuhteet.....	49
4.2.1 Nykyisten perehdytyskäytäntöjen kehittäminen.....	49
4.2.2 Perehdytystarpeet kohderyhmittäin	51
4.2.3 Yhteinen perehdyttämisaikajankohhta	51
4.2.4 Kulunvalvontajärjestelmän kouluttaminen ja kokemukset käyttöönotosta.....	51
4.2.5 Perehdytyksen delegointi aliurakoitsijalle.....	54
4.2.6 Oppimisen tehostaminen perehdytyksessä.....	54
4.2.7 Perehdyttämiseen liittyvä tentti	55

	5
4.2.8 Muut huomiot.....	55
5 Parannusehdotukset.....	56
5.1 Perehdytysmateriaali.....	56
5.2 Perehdytys käytännössä	58
5.3 Perehdytystilaisuuden järjestäminen	60
5.4 Verkostorekisteri	61
5.5 Muut parannusehdotukset	61
6 Johtopäätökset ja pohdinta	62
6.1 Tutkimuksen luotettavuusarviointi	62
6.2 Kokemukset kehittämistyöstä.....	62
6.3 Tutkimuksen tavoitteiden täytyminen	63
6.4 Kehitystyön vaikutukset.....	63
6.5 Jatkotutkimusmahdollisuudet.....	64
Lähteet	65
Liitteet	70
Liite 1. Rekisteriseloste.....	70
Liite 2. Tilaajan tiedonantovelvollisuus	72
Liite 3. Pää toteuttajan ilmoitusvelvollisuus.....	73
Liite 4. Perehdytyslomake	74
Liite 5. Työmaaesite Viisari	75
Liite 6. Haastattelututkimuksen kysymykset	77
Liite 7. Työn riskien arviointilomake	78
Liite 8. Perehdyttäminen-diasarja	79
Liite 9. Suoritusohje perehdyttämiseen	91
Liite 10. Uudistettu perehdytysmateriaali	109
Kuviot	
Kuvio 1. SRV Yhtiöt Oyj:n konsernin rakenne.....	10
Kuvio 2. Ennen työn aloitusta tehtävät toimet	42
Kuvio 3. Opinnäytetyön prosessi kehittämistyössä.....	45
Kuvio 4. Kulunvalvontajärjestelmän leimauspäätte	52
Kuvio 5. Pyöröportti leimauspäätteellä.....	53
Kuvio 6. Kulkulätkä	53
Kuvio 7. Viiden askeleen menetelmä	59
Taulukot	
Taulukko 1. Eritasoisten työsuojelumääräysten velvoittavuus määräysten käyttäjän kannalta	37
Taulukko 2. Tutkimusaineisto	47

Käsitteitä ja määritelmiä

Harmaan talouden torjunta

Lainsäädäntömuutokset ja ennaltaehkäisevät toimet, paljastamis- ja selvittämistoimet sekä muut toimenpiteet, joilla saadaan takaisin harmaan talouden tekijälleen tuottama taloudellinen hyöty.

Itsenäinen työsuorittaja

Urakkaa, aliurakkaa, hankintaa tai muuta sellaista työsuoritusta tarkoittavan muun sopimuksen kuin työsopimuksen perusteella, työtä tekevää, jolla ei kyseessä olevalla työmaalla ole palveluksessaan työntekijöitä.

Kulunvalvontajärjestelmät

Järjestelmät, joilla ohjataan ja valvotaan kiinteistön kulkuaukkojen (ovet, hissit ja portit) käyttöä kulkuoikeuksien ja aikavyöhykkeiden perusteella. Järjestelmää käytetään henkilökohtaisella tunnustimella. Järjestelmien päätarkoituksena on kulunohjaus ja rajoitus, joka kohdistuu sekä ulkopuolisiin että yrityksen omaan henkilökuntaan.

Kuvallinen henkilötunniste

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevällä henkilöllä täytyy olla näkyvässä henkilön yksilöivä kuvallinen henkilötunniste. Tunnisteesta on käytävä ilmi, onko työmaalla työskentelevä työsuhteessa oleva työntekijä vai itsenäinen työsuorittaja. Työsuhteessa olevan työntekijän tunnisteessa tulee lisäksi olla työnantajan nimi. Tunnisteessa on oltava myös veronumerorekisteriin merkitty veronumero. Huolehtimisvelvollisuus asiassa on työmaata johtavalla tai valvovalla rakennuttajalla tai pääurakoitsijalla. Tunnistetta ei tarvitse olla tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavalla henkilöllä.

Omakehitteinen hanke

Rakentava yritys kehittää ja toteuttaa hankkeen alusta lähtien asiakkaiden tarpeen mukaan.

Projektinjohtourakointi

Urakkamuoto, jossa projektinjohtajat solmivat tilaajan kanssa urakkasopimuksen. Projektinjohtourakoitsija kantaa täyden pääurakoitsijan vastuun. Rakentaminen on jaettu pääosin aliurakoihin ja suunnittelua ja rakentamista toteutetaan usein samanaikaisesti limittäin. Mallia käytetään paljon suurissa ja vaativissa rakennushankkeissa.

Päätoteuttaja

Rakennuttajan nimeämä pääurakoitsija tai pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja tai sellaisen puuttuessa rakennuttaja itse.

Rakennuttaja

Henkilö tai organisaatio, joka ryhtyy rakennushankkeeseen tai muu taho, joka ohjaa ja valvoo rakennushanketta tai jos edellä mainittuja ei ole, tilaaja.

SRV Malli

SRV:n kehittämä rakennushankkeen kattava asiakaslähtöinen yhteistoimintatoteutusmalli. Mallilla varmistetaan hankkeissa kokonaisedullinen lopputulos, nopea toteutus sekä paras vastaavuus asiakkaan tarpeisiin.

SRV:n Verkstorekisteri

Tietojärjestelmä, jonka avulla torjutaan harmaata taloutta, edistetään viranomaisyhteistyötä, lisätään työmaiden turvallisuutta ja varmistetaan suurten hankkeiden kokonaiskuvan säilyminen. Järjestelmän avulla varmistetaan, että työtehtäviä suorittaa SRV:n hyväksymä urakoitsija. Järjestelmällä mahdollistetaan koko urakoitsijaketjun hallinta aina yksittäisen työntekijän työsopimus- ja palkanmaksutilanteeseen asti. Lisäksi järjestelmä voidaan kytkeä työmaiden kulunvalvontajärjestelmään. Onnettomuustilanteissa reaaliaikainen sähköinen järjestelmä mahdollistaa nopean tiedon saannin koko työmaan henkilöstöstä.

Turvallisuusjohtaminen

Rakennustyömaan turvallisuusjohtamisen tehtävänä on luoda yritykseen tai työmaalle edellytykset toimia turvallisesti. Työturvallisuudesta tehdään osa yrityksen normaalia jokapäiväistä toimintaa, johtamista ja palavereja.

Työmaaperehdytys

Rakennushankkeen päätoteuttajan järjestämä infotilaisuus, joka järjestetään aina kyseiselle työmaalle ensimmäistä kertaa saapuville työntekijöille. Tilaisuuden tarkoituksena on varmistaa, että kaikilla yhteisen rakennustyömaan työntekijöillä on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja että he tuntevat kyseessä olevan rakennustyömaan vaara- ja häirtatekijät sekä niiden poistamiseen tarvittavat toimenpiteet.

Työnopastus

Työn aikana annettavaa opetusta ja ohjausta, jonka menettelyt vaihtelevat kohteesta, rakentamisvaiheesta ja olosuhteista riippuen. Opastusta voidaan antaa sekä työntekijäkohtaisesti että esim. koko työmaahenkilöstölle järjestettävässä opastustilaisuudessa.

Työturvallisuus

Työpaikoilla tehtävää turvallisuuden hallintaa. Työturvallisuuden hallinnassa keskeisiä huomioitavia asioita ovat työturvallisuuskoulutus sekä työpaikalla tehtävien töiden riskien hallinta. Suomessa työturvallisuuden toteutumista työpaikoilla ohjaa työturvallisuuslaki.

Veronumero

Veronumero on 12-merkkinen, yksilöllinen numerosarja, josta ei voi päätellä henkilön ikää, sukupuolta tai syntymäaikaa. Se on pakollinen kaikilla rakennustyömaalla työskentelevillä henkilöillä. Veronumeron käytöllä pyritään varmistamaan, että jokainen rakennusalalla työskentelevä on Verohallinnon rekisterissä ennen työnteon alkua. Verohallinto käyttää tietoja verovalvonnan toteuttamisessa. Veronumeron avulla voidaan tarkistaa, onko henkilö merkitty Verohallinnon ylläpitämään rakennusalan julkiseen veronumerorekisteriin.

Veronumerorekisteri

Rakennusalan veronumerorekisteristä voidaan tarkistaa, että työmaalla työskentelevän henkilön tunnistekortissa oleva nimi ja veronumero ovat Verohallinnon rekisterissä. Työnantajalla tai muulla tunnistekortin antajalla on myös mahdollisuus varmistaa, että työntekijän ilmoittama veronumero on sama kuin Verohallinnon rekisterissä oleva.

Yhteinen rakennustyömaa

Työpaikka, jolla tehdään maan alla ja päällä sekä vedessä tapahtuvaa rakennuksen ja muun rakennelman uudis- ja korjausrakentamista ja kunnossapitoa sekä näihin liittyvään asennustyötä, purkamista, maa- ja vesirakentamista sekä rakentamista koskevaan suunnitteluun. Työpaikalla toimii samanaikaisesti tai peräkkäin useampi kuin yksi työnantaja tai korvausta vastaan työskentelevä itsenäinen työnsuorittaja.

1 Työn lähtökohdat

1.1 Yritys

1.1.1 Konsernin esittely

SRV on Suomen johtava projektinjohtourakoitsija, joka kehittää ja rakentaa liike- ja toimitiloja, asuntoja sekä infrarakentamis- ja logistiikkakohteita. Yhtiö toimii Suomen lisäksi Venäjällä ja Baltian maissa. SRV:n kotimaan liiketoiminnasta vastaa SRV Rakennus Oy. Toimeksianto opinnäytetyöhön saatiin SRV Rakennus Oy:n kotimaan liiketointaryhmän Keski-Suomen alueyksiköstä (ks. kuvio 1). (Konsernin rakenne n.d.)

Kuvio 1. SRV Yhtiöt Oyj:n konsernin rakenne (Konsernin rakenne n.d.)

Yritys on perustettu vuonna 1987. Yrityksen alkuperäinen nimi oli SRV Viitokset, viiden alkuperäisen perustajayhtiön mukaisesti. SRV tulee puolestaan sanoista Suomen Rakennusviesti. Yritys listautui Helsingin pörssiin vuonna 2007. (Historia n.d.)

SRV-konsernin liikevaihto oli 679,4 milj. € vuonna 2013. Liikevaihdosta muodostui Suomessa noin 85 prosenttia ja noin 15 prosenttia kansainvälisessä liiketoiminnassa. Konsernin palveluksessa on noin 949 henkeä. (Vuosikertomus 2013 2014.)

1.1.2 SRV:n projektinjohtomalli

SRV toi projektinjohtourakoinnin Suomeen yli 20 vuotta sitten. Yritys on kehittänyt urakamuodosta oman asiakaslähtöisen yhteistoimintamallinsa – SRV Mallin. Malli varmistaa hankkeiden kokonaisedullisen lopputuloksen, nopean toteutuksen sekä tilaajan tarpeiden toteutumisen. Malli muodostuu hankekehityksen ja projektinjohtototeutuksen yhdistämisestä. Hankekehitys, suunnittelu ja rakentaminen liitetään yhdeksi kokonaisuudeksi ja prosessin eri vaiheet toteutetaan limittäin. Hankkeiden läpiviennistä ja projektinjohtamisessa on aina kokonaisvastuussa SRV. (SRV Malli n.d.)

Rakentamisvaiheessa SRV toimii aina kokonaisvastuullisena pääurakoitsijana ja rakentaminen toteutetaan SRV:n työnjohdon alaisuudessa määritettyjen aikataulu-, kustannus-, ja laatuvaatimusten mukaan. Rakentamisen aikana tilaaja pidetään ajan tasalla hankkeessa tapahtuvista asioista koko hankkeen läpi jatkuvalla vuoropuhelulla. (SRV Malli n.d.)

1.1.3 SRV:n hankekehitys

SRV:n omakehittiset rakennusprojektit perustuvat tulevien trendien tunnistamiseen ja asiakkaiden liiketoiminnan tarpeiden ymmärtämiseen hankekehitysprosessissa. Prosessin tavoite on löytää käyttäjille toimivia tiloja, tiloille omistajia ja omistajille tuottavia sijoituskohteita. Keskeisiä hankekehityksen osatekijöitä ovat myös suunnitelmallinen tonttien hankinta ja erilaisten rahoitusmahdollisuuksien kartoittaminen. (Konsernin rakenne n.d.)

Hankekehitystä voidaankin luonnehtia pitkäjänteiseksi toiminnaksi, jossa korostuvat uusien ratkaisuvaihtoehtojen ennakkoluuloton etsintä ja toteutuksen oikea ajoitus.

Yrityksen toimintamalli mahdollistaakin eri asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeiden innovatiivisen yhdistämisen. (Konsernin rakenne n.d.)

Huomattavia Suomeen toteutettuja hankkeita ovat olleet esimerkiksi 2011 valmistunut Helsingin Musiikkitalo, 2006 valmistunut Lempäälän Ideapark sekä 2006 valmistunut Kampin keskus (Referenssit n.d.). Meneillään olevista huomattavista hankkeista mainittakoon esimerkkinä Kalasataman keskus Helsingissä. Hanketta on luonnehdittu Helsingin merkittävämmäksi rakennushankkeeksi tällä vuosikymmenellä. (Kalasatama n.d.)

1.1.4 SRV:n yritysvastuu

SRV:n yritys vastuun kulmakivet ovat toiminnan läpinäkyvyys, työturvallisuus ja harmaan talouden torjunta (Vastuullisuus n.d). Harmaan talouden torjunta on SRV:lle osa rakentamisen kokonaislaatua ja ensiluokkaista projektinjohtototeutusta. SRV tekee yhteistyötä vakiintuneiden ja toiminnaltaan vastuullisten erikoisurakoitsijoiden kanssa, jotka ovat sitoutuneita yhtiön tapaan toimia. SRV:lle on tärkeää tuntea hyvin omat yhteistyökumppaninsa ja pitää toiminta kaikin puolin läpinäkyvänä. SRV onkin kehittänyt erityisesti talousrikollisuuden torjuntaa varten sähköisen Verkstorekisterin, jolla varmistetaan tilaajavastuulain toteutuminen työmailla. (Talousrikollisuuden torjunta: tavoitteena täydellinen läpinäkyvyys n.d)

1.2 Tausta

1.2.1 Kehittämistarve

SRV Keski-Suomi halusi kehittää omia työmaaperehdytyskäytäntöjään ottaen huomioon 1.7.2014 voimaan astuvat muutokset työturvallisuus- ja verotusmenettelylaeissa (L 24.5.2013/364; L 24.5.3013/363). Voimaan astuvat muutokset velvoittavat hankkeen päätoteuttajan ilmoittamaan kaikki työntekijätiedot ja rakentamispalveluita tilattaessa myös urakkatiedot kuukausittain verottajalle. Lisäksi päätoteuttajalla on velvollisuus pitää ja säilyttää luetteloa työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työsuorittajista.

Ilmoitusvelvollisuuden laajentuminen tuo työmaiden työnjohdolle lisää vastuita ja työtä. Esimerkiksi 14.3.2014 ilmestyneen Rakennuslehden pääkirjoituksessa nostetaan esiin Etelä-Suomen aluehallintoviranomaisen tekemät tehovalvontaiskut rakennustyömaille. Suurimmiksi puutteiksi 57 tarkastetulla työmaalla todettiin työntekijäluettelot, joista lähes 60 %:ssa oli moitittavaa. Työmaan pääurakoitsijoilla ei siis ollut tarkkaa tietoa työmaalla työskentelevistä henkilöistä. (Käyhty 2014, 2).

Ajantasaisen tiedon saamiseksi työmaalla työskentelevistä työntekijöistä onkin varsinkin suuremmille työmaille hankittava sähköinen kulunvalvontajärjestelmä. Tämä puolestaan asettaa uusia vaatimuksia työmaalle saapuvien työntekijöiden perehdyttämistä koskien. Myös itse valvontajärjestelmää joudutaan erikseen valvomaan tietojen paikkansapitävyyden varmistamiseksi.

Työmaaperehdytys on usein paljon työnjohdon aikaa vievä tehtävä rakennustyömaalla. Jokainen työntekijä perehdytetään yleensä samalla tavalla aiemmasta työkokemuksesta riippumatta, mikä ei aina välttämättä ole tarkoituksenmukaista toimintaa. Näistä syistä johtuen yritys halusikin kehittää menetelmän, joka mahdollistaa kevyemmän perehdytyksen kokeneemmille työntekijöille ja vastaavasti entistä kattavamman perehdytyksen aloitteleville työntekijöille. Myös perehdyttämisessä käytettävissä materiaaleissa oli huomattu kehittämistarpeita.

Olen myös itse työnjohtotehtävissä toimineena huomannut, että perehdyttämiskäytännöissä oli kehittämistarvetta. Yleensä juuri perehdytyksen tarkoituksenmukaisuus eri kohderyhmille on ollut se asia, mikä on herättänyt ajatuksia perehdyttämiskäytäntöjen kehittämisestä.

SRV on Suomen johtavia toimitilakiinteistöjen toteuttajia (Toimitilarakentaminen n.d.). Toimitilahankkeet ovat yleensä kokonsa ja monimuotoisuutensa vuoksi hyvin laajoja hankkeita. Tämä seikka aiheuttaa yleensä myös enemmän vaatimuksia työmaaperehdytykselle verrattuna asuntotuotantohankkeisiin, joissa pinta-alat ovat toimitilarakentamiseen verrattuna pienempiä.

Myös Nolla tapaturmaa 2020 -hanke asettaa vaatimuksia työmaaperehdyttämistä koskien. Nolla tapaturmaa 2020 on hanke, jonka tavoitteena on kitkeä tapaturmat nollaan rakennusalalla vuoteen 2020 mennessä. Nolla tapaturmaa-ajattelun mukaan työturvallisuus lähtee aina johdon toimista. Työturvallisuuden parantuessa myös tuottavuus paranee. Olennaisena osana työturvallisuuden parantamista onkin kunnollinen työmaahan ja työprosesseihin perehtyminen. (Nolla tapaturmaa n.d.) Yksi työmaaperehdytyksen tavoitteista on myös henkilöstön työturvallisuusosaamisen tason varmistaminen.

1.2.2 Lakimuutos taustalla

Lakimuutosten taustalla on harmaan talouden torjunta. Torjunnassa pyritään käytännössä siihen, että tekojen taloudellinen hyöty olisi vähäinen, kiinnijäämisriski korkea ja hallinnolliset tai rikosoikeudelliset seuraamukset teosta riittävän ankaria. Näihin tavoitteisiin on pyritty lainsäädäntömuutoksilla, joita ovat esimerkiksi velvollisuus tarjota kuitti ostoksista, veronumero sekä rakennusalan ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen ja tilaajavastuulain uudistukset. (Harmaa talous 2013. 2013.)

Eräs lakimuutosten tavoite on karsia työmailta pois sellaiset yritykset, jotka eivät toimi rehellisesti lakien edellyttämillä tavoilla. Tavoitteen saavuttamista edesauttaakin merkittävästi se, että työmaan päätoteuttaja toimittaa verottajalle konkreettista tietoa siellä toimivista yrityksistä ja työntekijöistä. (Wartiovaara 2014.)

1.2.3 Vaikutukset työmaan johtamiseen

Rakennusala on ollut edelläkävijä harmaan talouden torjunnan kehittämisessä. Jo tehtyjä toimenpiteitä harmaan talouden torjunnassa ovat olleet henkilötunnisteen käyttöönotto vuonna 2006, tilaajavastuulain voimaantulo 2007, käännetty arvonlisävero 2011, veronumero ja veronumerorekisteri 2012. Näiden lakimuutosten vaikutukset ovat jo nyt nähtävissä kasvaneina verotuloina.

Uuden lain voimaantulon myötä harmaan talouden harjoittaminen vaikeutuu entisestään, mikä on tietenkin hyvä asia kaikkien kannalta. Toisaalta lakien voimaantulon haittavaikutuksina voidaan pitää rakennustyömaan työnjohdon ”paperitöiden” kasvun määrää. Tästä on usein haittavaikutuksena työn laadun seurannan vähentyminen työmaan resurssipulan vuoksi. Työnjohdon ajankäytön tehostaminen oli siis täysin perusteltua.

1.2.4 Aiemmat tutkimukset

Aiempaa tutkimusta perehdyttämisen kehittämisestä löytyy melko runsaasti. Nana Jouhilammen ja Sari Niemen (2009) opinnäytetyössä Teollisuuden Voima Oy:n rakentamisen yksikölle käsiteltiin perehdyttämisaineiston laatimista Olkiluoto 3:n ydinvoimalaitostyömaalle. Työn tavoitteena oli selvittää perehdyttämisen tila OL3-projektin Rakentamisen yksikössä, ja miten sitä voitaisiin kehittää. (Jouhilampi & Niemi 2009.)

Myös Mikko Kiiverin (2012) opinnäytetyössä NCC Rakennus Oy:lle käsiteltiin perehdyttämistä kehittämisnäkökulmasta. Työssä selvitettiin, miten toimivina nykyistä perehdytystapaa ja – materiaaleja pidetään rakennustyömailla. Työn tavoitteena oli selvittää, mitä parannettavaa perehdytyksessä voisi olla. (Kiiveri 2012.)

Myös Joakim Lindénin (2012) opinnäytetyössä Haahtela-rakennuttaminen Oy:lle käsiteltiin uuden perehdyttämismenetelmän kehittämistä. Työn tavoitteena oli parantaa työmaiden työmaahan perehdyttämistasoa ja lyhentää työmaan toimihenkilöiden perehdyttämisen työtaakkaa. Työn tutkimustuotteena oli tehty perehdytysvideo (Lindén 2012.) Myös Tapani Nurmisen (2007) opinnäytetyössä Skanska Talonrakennus Oy:lle haluttiin selvittää, millä tavoin nykyinen perehdyttämiskäytäntö voitaisiin muuttaa perehdyttämisisvideoksi.

Säde Honkaheimon (2012) opinnäytetyössä SRV Yhtiöt Oyj:lle tutkittiin, miten urakoitsijat olivat ymmärtäneet työturvallisuuden merkityksen ja tason SRV:n työmailla.

Tähän liittyen tekijä oli tehnyt myös kyselytutkimuksen työntekijöille, jossa selvitettiin myös perehdytyksen tasoa SRV:n eri toimialojen työmailla. Kysely kattoi kaiken kaikkiaan 42 eri urakoitsijaa. (Honkaheimo 2012.)

Tutkimustulokset perehdyttämisen osalta olivat melko positiivisia. Kyselyyn vastanneet olivat todenneet perehdytyksen hyvin kattavaksi ja monipuoliseksi. Suurin osa oli ollut tyytyväisiä perehdytyksen laatuun ja sisältöön. Kuitenkin myös muutoksia toivottiin. Tutkimustulosten mukaan työmaat kaipaavat enemmän omakohtaisempaa tietoa ja päivityksiä käytäntöihin. Päivityksillä tarkoitettiin tässä tapauksessa esimerkiksi lakimuutoksista aiheutuvia päivitystarpeita. (Honkaheimo 2012.)

Tämä opinnäytetyö on tutkimuskenttään sijoitettuna monilta osin yhtenevä aiempien tutkimusten kanssa. Kuitenkin harmaan talouden torjunnasta aiheutuneen ”lisätyön” merkityksiä rakennustyömaan toimihenkilöiden ajankäyttöön ei ole juuri tutkittu, ja tämä näkökulma otettiin työssä huomioon. Lisäksi mahdolliset perehdyttämiseen tulevat muutokset voimaan astuvien lakimuutosten myötä ovat aivan uutta tutkimusta, ja myös tähän otettiin kantaa tässä työssä. Myöskään eri kohderyhmille olevaa perehdytysaineistoa (paljon ja vähän kokemusta omaavat työntekijät) ei ole aiemmin tehdyissä opinnäytetöissä tutkittu.

1.2.5 Vaikutukset työn laatuun

Perehdyttäminen ja työnopastus voidaan nähdä myös tärkeänä osana henkilöstön kehittämistä. Ne voidaan nähdä investointina, jolla lisätään henkilöstön osaamista, parannetaan laatua, tuetaan työssä jaksamista ja vähennetään työtapaturmia ja poissaoloja. Kyseessä on jatkuva prosessi, jota kehitetään henkilöstön ja työpaikan tarpeiden mukaan. (Työhön perehdyttäminen ja opastus 2009.)

1.3 Tehtävä ja tavoite

Tämä opinnäytetyö on tyypiltään tutkimuksellinen kehittämistyö. Keskeisin tehtävä opinnäytetyössä oli selvittää, miten työmaaperehdytystä voidaan kehittää paremmin nykytarpeita vastaavaksi. Lisäksi tehtävänä oli selvittää, miten voimaan astuva lakimuutos vaikuttaa työmaaperehdytyksen suorittamiseen ja käytettävään perehdytysmateriaaliin.

Työssä tuli myös selvittää, millaisilla perehdytyskäytännöillä työnjohdon aikaa saataisiin säästymään nykyisestä, eli tutkittiin, miten voidaan perehdyttää tehokkaammin. Perehdyttämisessä käytettävien menetelmien tulisi myös olla sellaisia, että perehdyttämisessä käytettävien asioiden oppiminen olisi tehokkaampaa.

Työn varsinaisena tavoitteena oli tehdä uudet perehdytysmateriaalit SRV Keski-Suomen työmaiden toimihenkilöiden käyttöön. Materiaaleihin kuuluvat uudistettu perehdytysmateriaali sekä suoritusohje työmaaperehdytykseen. Uudessa perehdytysmateriaalissa otetaan huomioon erilaiset kohderyhmät, joita työmaalle perehdytetään.

1.4 Menetelmät

Työssä käytettävä lähestymistapa oli kehittämistutkimus. Tutkimusmenetelmät koostuvat kirjallisuustutkimuksista, puolistrukturoiduista haastatteluista ja sähköpostihaastatteluista. Työssä käytettiin suurimmaksi osaksi kvalitatiivista tutkimusotetta.

Kirjallisuustutkimuksella pyrittiin kartoittamaan aiheesta jo tehdyt tutkimukset sekä aiheeseen vaikuttavat lait, asetukset ja muut määräykset ja suositukset.

Puolistrukturoituja haastatteluja käytettiin työssä työmaalle tehtävissä yksilohaastatteluissa. Näissä haastatteluissa kartoitettiin toimihenkilöiden näkemyksiä nykyisestä perehdyttämiskäytännöistä ja heidän mielipiteitään mahdollisista parannuseh-

dotuksista. Tällä menetelmällä pyrittiin saamaan mahdollisimman luotettavaa ja tarkkaa tietoa nykytilanteesta. Tutkimukseen otettiin mukaan ne henkilöt, joiden toimintaan uusi aineisto vaikuttaa

Sähköpostihaastatteluiden tarkoituksena oli erilaisten kysymysten avulla selvittää tutkittavaan aiheeseen vaikuttavaa taustatietoa, mikä olisi muuten hankalasti löydettävissä kirjallisuudesta.

Tutkimusmenetelmät pyrittiin valitsemaan niin, että tutkimusta tehtäisiin mahdollisimman tiiviissä yhteistyössä opinnäytetyön toimeksiantajan kanssa. Lopullinen tutkimustulosten analysointi tehtiin yhteistyössä työn toimeksiantajan kanssa, jolloin tuloksista saatiin irti yrityksen tarpeisiin sopivat aineistot.

1.5 Rajaus

Tutkimuksesta rajattiin pois tutkimuksen tulosten pidempiaikainen seuranta, mikä normaalisti kuuluisi tämän tyyppiseen tutkimukseen. Tällaista seuranta olisivat lopumittaukset ja haastattelut. Syynä tähän oli ajanpuute, sillä tarpeeksi kattava seuranta vaatisi melko pitkän tarkastelujakson.

Työstä rajattiin pois myös kulunvalvontajärjestelmien tekniset tiedot sekä järjestelmien käyttö muussa toiminnassa kuin rakentamisessa.

2 Työmaaperehdytys

2.1 Alustus

Työsuojelulainsäädännössä on useita työnantajaa velvoittavia määräyksiä työhön perehdyttämisen järjestämiseksi. Käytännössä lähin esimies vastaa perehdyttämisen ja opastuksen suunnittelusta, toteuttamisesta ja valvonnasta. Hän voi delegoida erilaisia perehdyttämiseen ja opastuksen liittyviä tehtäviä koulutetulle työnopastajalle,

mutta vastuu säilyy aina linjajohdolla ja esimiehellä. (Työhön perehdyttäminen ja opastus 2009.)

Hyvin hoidetulla perehdytyksellä saavutetaan monenlaisia hyötyjä. Näitä ovat muun muassa:

- oppimisen tehostuminen ja oppiajan lyheneminen
- myönteinen suhtautuminen työhön ja työyhteisöön
- myönteisen yrityskuvan muodostuminen
- virheiden vähentyminen
- turvallisuusriskien vähentyminen paremman riskien tunnistamisen myötä
- poissaolojen ja vaihtuvuuden vähentyminen
- kustannusten säästymisen häiriötekijöiden vähentyessä. (Työhön perehdyttäminen ja opastus 2009.)

2.2 Lait perehdyttämisen taustalla

2.2.1 Työturvallisuuslaki

Työturvallisuuslain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi sekä ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja. (L 23.8.2002/738.)

Työturvallisuuslakia sovelletaan yhteisellä työpaikalla toimivaan pääasiallista määräysvaltaa käyttävään työnantajaan, muuhun työnantajaan sekä itsenäiseen työsuorittajaan. Yhteisellä rakennustyömaalla lakia sovelletaan pääurakoitsijaan, rakennuttajaan tai muuhun henkilöön, joka valvoo rakennushanketta. (L 23.8.2002/738.)

Lain mukaan työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden terveellisyydestä ja turvallisuudesta työssä. Työnantajan onkin työn luonne huomioon ottaen selvítettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta,

muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät. (L 23.8.2002/738.)

Turvallisuuslain 14 § ohjaa työntekijälle annettavaa opetusta ja ohjausta. Tämän §:n mukaan työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä. Lisäksi on huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden ja työ- tai tuotantomenetelmien käyttöön ottamista. (L 23.8.2002/738.)

14 §:n mukaan työntekijälle on myös annettava opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi. Työntekijälle on annettava opetusta ja ohjausta myös säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta. Työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta olisi myös täydennettävä tarvittaessa. (L 23.8.2002/738.)

Valtioneuvoston asetuksissa on lisäksi annettu tarkempia säännöksiä työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta sekä kirjallisista työohjeista sekä niistä ammatteista ja tehtävistä, joissa vaaditaan erityistä pätevyyttä, sekä tällaisen pätevyyden osoittamisesta.

Työturvallisuuslain 3 § ohjaa lain soveltamista vuokratyöntekijöitä käytettäessä. Lain mukaan työn vastaanottajan on ennen työn aloittamista riittävän tarkasti määriteltävä vuokratyön edellyttämät ammattitaitovaatimukset ja työn erityispiirteet sekä ilmoitettava ne vuokratyöntekijän työnantajalle. Tämän on ilmoitettava työntekijälle edellä tarkoitetuista seikoista ja erityisesti varmistettava, että vuokratyöntekijällä on riittävä ammattitaito, kokemus ja sopivuus suoritettavaan työhön. (L 23.8.2002/738.)

Vuokratyötä tekevä työntekijä on erityisesti perehdytettävä työhön ja työpaikan olosuhteisiin, työsuojelutoimenpiteisiin sekä tarvittaessa työsuojelun yhteistoimintaa ja tiedottamista sekä työterveyshuoltoa koskeviin järjestelyihin. (L 23.8.2002/738.)

2.2.2 Laki työturvallisuuslain muuttamisesta ja työsuojeluhallinnon muistio rakennustyöstä ja yhteisestä rakennustyömaasta

Työturvallisuuslain muutos astuu voimaan 1.7.2014. Muutoksen myötä työturvallisuuslakiin lisätään uusi 52 b §, mikä määrää pitämään laissa säädettyjen velvoitteiden valvontaa varten ajantasaista luetteloa yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista. (L 24.5.2013/364.)

Luettelosta on käytävä ilmi seuraavat asiat:

- henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika ja veronumero
- työmaalla työskentelyn alkamis- ja päättymispäivämäärä
- työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunniste
- Lähetettyjen työntekijöiden edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa (L 24.5.2013/364.) Edustajalla on oltava kelpoisuus toimia lähettävän yrityksen puolesta tuomioistuimessa sekä vastaanottaa tämän puolesta haasteita ja muita viranomaisasiakirjoja. (L 9.12.1999/1146.)

Työntekijän aloittaessa työskentelyn työmaalla ei työn päättymispäivää kuitenkaan tarvitse merkitä, jos sitä ei työn alkaessa varmuudella tiedetä. Kuitenkin heti kun päättymispäivämäärä on tiedossa, tulee se merkitä luetteloon. (Rakennustyö ja yhteinen rakennustyömaa 2014.)

Luetteloon ei tarvitse merkitä tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavia henkilöitä. Rajanveto tilapäisen ja säännöllisen tavarankuljetuksen välillä on kuitenkin vaikeaa.

Työsuojeluhallinnon uusimman 31.3.2014 päivätyn laintulkinnan mukaan henkilötunniste ja luettelointi vaaditaan ainoastaan silloin, kun kuljettaja osallistuu rakennustyön tekemiseen. Työsuojeluhallinto tulkitsee lakia seuraavasti:

Jos kuljettaja osallistuu työmaalla työntekoon muualla kuin auton lavalla tai sen välittömässä läheisyydessä, hänellä tulee olla tunniste-kortti ja hänet tulee merkitä työntekijäluetteloon. Elementtien kuljettajan katsotaan työskentelevän työmaalla, kun hän purkaa lastin muualle kuin varastopaikkaan ja hän osallistuu työmaalla asennuskohteessa työhön. Jos betonipumppuauton kuljettaja ryhtyy pumppaamaan betonia kohteeseen, silloin on jälleen kyse työmaalla työskentelystä. (Rakennustyö ja yhteinen rakennustyömaa 2014.)

Työsuojeluviranomaisen antamia turvallisuusohjeita voidaan pitää kuitenkin ainoastaan ohjaavina, ei määräävinä. Ohjeita noudattamalla saavutetaan yleensä lainsäädännön vaatimustaso, mutta ne eivät myöskään sulje pois muita vaihtoehtoisia ratkaisuja (ks. taulukko 1.).

Työnantajan on annettava työntekijöistään pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle tarpeelliset tiedot luettelon pitämistä varten. Myös itsenäisten työsuorittajien on annettava tiedot. Luetteloa on säilytettävä kuusi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui. Jos työmaalla ei ole pääurakoitsijaa tai muuta päätoteuttajaa, niin velvollisuus luettelon pitämisestä lankeaa rakennuttajalle. (L 24.5.2013/364.)

Työturvallisuuslain mukaan luetteloon kerättävien henkilötietojen käsittelyssä on sovellettava henkilötietolakia 523/1990. (L 23.8.2002/738.) Käytännössä työmaalta tulee siis löytyä lain edellyttämä rekisteriseloste työntekijöiden tietojen keräämistä varten (ks. liite 1). Talonrakennusteollisuus ry:n Harri Kaipion mukaan työntekijän ei tarvitse antaa tietoja, ellei tätä selostetta löydy työmaalta. (Kaipio 2014.)

Lain 63 § ohjaa lakimuutokseen liittyvistä työturvallisuusrikkomuksista. Pykälän mukaan työturvallisuusrikkomuksesta tuomitaan seuraavissa tilanteissa:

- henkilön tunnistetta koskevia velvoitteita, kuten tunnisteeseen määrättyä sisältöä, rikottaessa

- henkilöluettelon pitämistä ja säilyttämistä laiminlyötyäessä
- luettelon pitämistä varten tarvittavia tietoja laiminlyötyäessä tai niiden antamisena virheellisinä ja puutteellisina
- itsenäisen työnsuorittajan laiminlyödessä henkilön tunnusteen näkyvillä pitämistä työmaalla liikkueessaan. (L 24.5.2013/364.)

2.2.3 Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lain 15 b. §:n mukaan yhteisen rakennustyömaan päätoteuttajan on toimitettava kuukausittain verovalvontaa varten yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista sekä työnantajista ja vuokratyönteettäjistä tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot. Tiedot on toimitettava myös työnantajan kotivaltiota, työ- ja toimeksiantosuhteen laadusta sekä työskentelyä ja Suomessa oleskelua samoin kuin vakuuttamista koskevat tiedot. Tietoja ei kuitenkaan tarvitse toimittaa tilapäisesti tavaraa työmaalle kuljettavista henkilöistä. (L 24.5.3013/363)

Lain 15 c §:n mukaan rakentamispalvelujen tilaajan toimitettava kuukausittain Verohallinnolle verovalvontaa varten tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot niistä yrityksistä, jotka suorittavat tilaajalle rakentamispalvelua taikka rakennustelineiden pystytys- tai purkutyötä tai jotka vuokraavat tilaajalle työvoimaa edellä mainittuihin tarkoituksiin. Tilaajan on myös toimitettava tiedot toimeksiannon lajista, kestosta ja työmaan sijainnista sekä tilaajan näille yrityksille maksamista vastikkeista. (L 24.5.3013/363)

Lain 22 §:n mukaan tiedonantovelvollisen on toimitettava verottajalle seuraavat tiedot rakennustyön suorittajasta:

- yritys- ja yhteisötunnus taikka henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika
- asuinvaltion antama vero- tai henkilötunnus tai, jos näitä tietoja ei ole, muu vastaava tunnus
- yhteystiedot sekä Suomessa että asuinvaltiossa

Itsenäinen työsuorittaja on yksilöitävä henkilötunnuksella tai syntymäajalla ja veronumerolla. (L 24.5.3013/363)

Lain 22 a § ohjaa laiminlyöntimaksun määräämisestä. Pykälän mukaan pääurakoitsijalle tai muulle päätoteuttajalle ei määrätä laiminlyöntimaksua, jos tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi annetut tiedot ovat puutteelliset tai virheelliset työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan laiminlyönnin johdosta ja päätoteuttaja ilmoittaa työnantajan tai itsenäisen työsuorittajan laiminlyönnistä Verohallinnolle. Laiminlyöntimaksua ei määrätä myös silloin, jos tiedoissa on työnantajasta tai itsenäisestä työsuorittajasta johtuvasta syystä puute tai virhe, josta päätoteuttajan ei voida kohtuudella edellyttää tietneen. Laiminlyöntimaksu voidaan kuitenkin määrätä lähetettyjen työntekijöiden edustajalle. (L 24.5.3013/363.)

2.2.4 Työterveyshuoltolaki

Työterveyshuoltolain 12 § määrää työnantajan järjestettäväksi säädetystä työterveyshuollosta. Lain mukaan työterveyshuoltoon kuuluu muun muassa tietojen antaminen, neuvonta ja ohjaus työn terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä työntekijöiden terveyttä koskevissa asioissa mukaan lukien työntekijän perustellusta syystä työkuormituksestaan pyytämä selvitys. (L 21.12.2001/1383.)

2.2.5 Laki nuorista työntekijöistä

Laki nuorista työntekijöistä ohjaa alle 18-vuotiaiden henkilöiden tekemää työtä. Lain 10 §:n mukaan työnantajan on huolehdittava, että nuori työntekijä, jolla ei ole työhön tarvittavaa ammattitaitoa ja kokemusta, saa opetusta ja ohjausta työhönsä sekä työolojen, ikänsä ja muiden ominaisuuksiensa edellyttämää henkilökohtaista opastusta työssä niin, että hän välttyy aiheuttamasta vaaraa itselleen tai muille. (L 19.11.1993/998.)

2.2.6 Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta

Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta ohjaa työnantajan ja työntekijöiden välisestä työsuojelun yhteistoimintaa työpaikalla. Lain 26 §:n mukaan yhteistoiminnassa käsiteltäviä asioita ovat muun muassa työn ja työpaikan olosuhteet huomioon ottava työntekijöille annettava opetus, ohjaus ja perehdyttämisen tarve ja järjestelyt. Tämän lain varsinaisena tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja tehdä mahdolliseksi työntekijöiden osallistuminen ja vaikuttaminen työpaikan turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevien asioiden käsittelyyn. (L 20.1.2006/44.)

2.2.7 Laki lähetetyistä työntekijöistä

Lain mukaan lähetetty työntekijä tarkoittaa työntekijää, joka työskentelee tavallisesti muussa valtiossa kuin Suomessa ja jonka toisessa valtiossa työnantajana toimiva yritys lähettää rajoitetuksi ajaksi työhön Suomeen. (L 9.12.1999/1146.)

Lähetetty työntekijä voidaan lähettää töihin Suomeen työnantajan ja Suomessa toimivan palvelujen vastaanottajan välisen sopimuksen nojalla. Työntekijä voidaan myös lähettää samaan yritysryhmään kuuluvaan toimipaikkaan tai toisen yrityksen käyttöön, joka harjoittaa työvoiman välitystä tai vuokrausta. (L 9.12.1999/1146.)

Jos lähetetyn työntekijän työnantajalla ei ole liikepaikkaa Suomessa, sillä on oltava Suomessa edustaja, jolla on kelpoisuus toimia lähettävän yrityksen puolesta tuomioistuimessa sekä vastaanottaa tämän puolesta haasteita ja muita viranomaisasiakirjoja. (L 9.12.1999/1146.)

Työnantajalla on oltava lähetetyn työntekijän työskentelyn alkaessa kirjallisina hallussaan:

- lähettävän yrityksen yksilöintitiedot ja tiedot vastuuhenkilöistä lähettävän yrityksen sijoittautumisvaltiossa

- lähetetyn työntekijän yksilöintitiedot
- selvitys lähetetyn työntekijän työsopimukseen sovellettavista työehdoista
- selvitys lähetetyn työntekijän työnteko-oikeuden perusteesta.

Tiedot on säilytettävä kaksi vuotta siitä, kun lähetetyn työntekijän työskentely Suomessa on päättynyt. (L 9.12.1999/1146.)

2.2.8 Ulkomaalaislaki

Ulkomaalaislakia sovelletaan maahantuloon, maastalähtöön sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa. Maahantulo edellyttää mm. voimassa oleva viisumia, oleskelulupaa tai työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa. Oleskelulupa voi olla kestoltaan joko tilapäinen tai jatkuva. (L 30.4.2004/301.)

Työnantajan on varmistauduttava siitä, että palvelukseen tulevalla ja palveluksessa olevalla ulkomaalaisella on jokin edellä mainituista luvista. Jos työnantaja ottaa palvelukseensa muun kuin EU:n kansalaisen, tulee työnantajan toimittaa määrätyt tiedot työ- ja elinkeinotoimistolle sekä ilmoittaa työpaikan luottamusmiehelle, luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle ulkomaalaisen nimi sekä sovellettava työehtosopimus. (L 30.4.2004/301.)

Työnantajan täytyy säilyttää työpaikalla tiedot palveluksessaan olevista ulkomaalaisista ja heidän työnteko-oikeutensa perusteista siten, että ne voidaan tarvittaessa tarkistaa työsuojeluviranomaisen toimesta. Työnantajan on säilytettävä tiedot ulkomaalaisen palvelussuhteen päättymisestä neljä vuotta. (L 30.4.2004/301.)

Ulkomaisen työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden työskennellessä urakointi- tai aliurakointityössä tai vuokratyövoimana, työnantajan velvollisuudet kohdistuvat Suomessa toimivaan pääurakoitsijaan tai pääteettäjään. (L 30.4.2004/301.)

2.3 Valtioneuvoston asetukset perehdyttämisen taustalla

2.3.1 Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta

Rakennushankkeen osapuolten turvallisuusvelvollisuuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa rakennustyön turvallisuudesta. Asetuksen mukaan päätoteuttajan on huolehdittava perehdyttämällä ja opastamalla siitä, että kaikilla yhteisen rakennustyömaan työntekijöillä on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja että he tuntevat kyseessä olevan rakennustyömaan vaara- ja haittatekijät sekä niiden poistamiseen tarvittavat toimenpiteet. (A 26.3.2009/205.)

Rakennushankkeen päätoteuttajan tehtävissä toimivalla osapuolella on oltava riittävä pätevyys ja asiantuntemus huolehtia päätoteuttajalle säädetyistä työturvallisuustehtävistä ottaen huomioon rakennushankkeen olosuhteet, ominaisuudet ja muut rakennustyön turvallisuuteen vaikuttavat tekijät sekä tosiasialliset toimivaltuudet huolehtia päätoteuttajalle säädetyistä velvoitteista. (A 26.3.2009/205.)

Lisäksi päätoteuttajan on varmistuttava, että sillä on tieto työmaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työnsuorittajista ja että heidän perehdyttämistään varten on tarpeelliset tiedot. Työnantajien on annettava työntekijöistään ja itsenäisten työnsuorittajien omalta osaltaan tarpeelliset tiedot työmaalla työskentelystä päätoteuttajalle. (A 26.3.2009/205.)

Asetuksen mukaan työnantajan tulee arvioida tikkaiden käytön vaarat ja arvioida vaarojen merkitys. Tikkaita käyttäville työntekijöille on annettava opetus ja ohjeet tikkaiden turvallisesta käytöstä ja niiden käyttöön liittyvistä vaaroista. (A 26.3.2009/205.)

Asetuksen 35. § ohjaa maarakennuskoneiden vaara-alueeseen liittyvistä seikoista. Asetuksen mukaan maarakennuskoneiden kuljettajille sekä muille työntekijöille on annettava erityistä opetusta ja ohjausta maarakennuskoneiden aiheuttamista vaaratekijöistä ja niiden torjumisesta. (A 26.3.2009/205.)

Työnantajan on annettava työntekijälle työnopastus sekä riittävät tiedot ja ohjeet elementtirakentamisen vaaroista ja niiden torjunnasta työnantajan toimesta. Työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä perehdytetään riittävästi seuraaviin seikkoihin:

- elementtien valmistajan ohjeisiin
- elementtirakentamisen työvaiheisiin
- elementtien varastointiin, nostoihin, asennuksiin, putoamissuojaukseen ja muihin olennaisiin työmenetelmiin
- työvälineiden turvalliseen käyttöön, kuten esimerkiksi nostoapuvälineiden turvalliseen kiinnitykseen ja käyttöön
- turvallisiin työtapoihin, kuten esimerkiksi putoamissuojaussuunnitelman toteuttamisen toimenpiteisiin.

Opetus ja ohjaus on toteutettava käytettävän työmenetelmän mukaisesti aina ennen uuden työn tai työtehtävän aloittamista tai työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden tai –menetelmien käyttöönottoa. Opastusta ja ohjausta on myös täydennettävä tarvittaessa. (A 26.3.2009/205.)

Lisäksi päätoteuttajan on huolehdittava, että työmaalla on riittävä määrä alkusammutukseen perehdytettyjä henkilöitä. Myös ensiavun antamiseen on oltava tarpeellinen määrä perehdytettyjä henkilöitä. (A 26.3.2009/205.)

Työntekijöitä on myös opastettava telineen pystytys-, purkamis- ja muutostyössä. Asetuksen 57 §:n mukaan telineen saa pystyttää, purkaa ja muuttaa vain pätevän henkilön johdolla sellainen työntekijä, jolle on annettu suunniteltuihin tehtäviin liittyvä ja erityisiä vaaroja koskeva erityisopastus ja ohjeet ainakin seuraavista seikoista:

- telineiden pystyttämisen, käytön ja purkamisen suunnitellut työvaiheet
- turvallisuus telineen pystytyksen, purkamisen tai muuttamisen aikana
- toimenpiteet henkilöiden tai esineiden putoamisvaaran ehkäisemiseksi
- telineiden turvallisuutta heikentäviin sääolosuhteiden muutoksiin liittyvät turvatoimet

- sallitut kuormitukset
- muut pystytykseen, purkamiseen tai muuttamiseen liittyvät mahdolliset vaarat. (A 26.3.2009/205.)

Asetuksen 48. § ohjaa työntekijöiden opetuksesta ja ohjaamisesta muottityössä. Asetuksen mukaan työnantajan on huolehdittava ennen töiden alkua siitä, että muottien asentajilla ja purkajilla on riittävä pätevyys ja taito. Yksityiskohtainen opetus ja ohjaus on toteutettava käytettävän muottityypin ja työmenetelmän mukaisesti ennen uuden työn tai työtehtävän aloittamista, työtehtävien muuttuessa sekä ennen uusien työvälineiden tai työmenetelmien käyttöön ottamista. Opetusta ja ohjausta on täydennettävä tarvittaessa. (A 26.3.2009/205.)

2.3.2 Valtioneuvoston asetus kemiallisista tekijöistä työssä

Asetuksen 16. § ohjaa työntekijöille annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Pykälän mukaan työnantajan on annettava työntekijöille opetusta ja ohjausta, johon on sisällytettävä:

- riskien arvioinnin edellyttämät tiedot ja lisätietoja aina tilanteen muuttuessa
- opetusta ja ohjausta asianmukaisista varotoimista ja toimenpiteistä, jotka työntekijän on tehtävä suojatakseen itseään ja muita työntekijöitä työpaikalla
- työpaikalla esiintyvien vaarallisten kemiallisten tekijöiden nimet, tekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle aiheuttamat vaarat, työperäisen altistumisen raja-arvot ja muut määräykset
- käyttöturvallisuustiedotteiden, päällysmarkintöjen ja käyttöohjeiden edellyttämää opetusta ja ohjausta kemikaalien turvallista käyttöä ja käsittelyä varten.

Työnantajan on lisäksi tarvittaessa laadittava kirjalliset opetukseen ja ohjaukseen liitettävät yksityiskohtaiset vaarallisen kemikaalin käyttö- ja turvallisuusohjeet. Jos ke-

mikaalin turvallisesta käsittelystä on käytettävissä yksityiskohtaiset käyttö- ja turvallisuusohjeet, on työnantajan varmistuttava ennen työn aloittamista, että työntekijä on omaksunut annetut ohjeet. (A 715/2001.)

2.3.3 Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta tärinästä aiheutuville vaaroilta

Asetuksen 17. § ohjaa työnantajan antamasta opetuksesta ja ohjauksesta. Pykälän mukaan työnantajan on annettava työssään tärinälle altistuvilla työntekijöille tarpeelliset tiedot riskinarvioinnin tuloksista sekä opetusta ja ohjausta erityisesti:

tärinästä aiheutuvien vaarojen tai haittojen poistamisesta tai vähentämisestä mahdollisimman alhaiselle tasolle

- tärinäaltistuksen raja- ja toiminta-arvoista
- tärinän arviointi- ja mittaustuloksista
- terveydellisistä haitoista ja vaaroista, joita työvälineet mahdollisesti aiheuttavat työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle
- turvallisista työtavoista
- tärinästä aiheutuvien vammojen ja oireiden tunnistamisesta ja ilmoittamisesta
- työterveyshuollosta ja sen toiminnasta. (A 48/2005.)

2.3.4 Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta

Tätä asetusta sovelletaan koneen, välineen ja muun teknisen laitteen sekä niiden yhdistelmän käyttöön ja tarkastamiseen työturvallisuuslaissa tarkoitetussa työssä. Asetuksen 12. §:n mukaan työnantajan on työvälineen asennuksessa, huollossa, korjauksessa ja muussa kunnossapitotyössä varmistettava, että työntekijä on saanut erityisoloja koskevat riittävät tiedot, opetuksen ja ohjauksen. (A 403/2008.)

Asetuksen 4. § ohjaa vaaran arviointiin ja niiden poistamiseen liittyviä seikkoja. Pykälän mukaan työnantajan on järjestelmällisesti selvitettävä ja arvioitava työvälineen turvallisuus. Jos vaaraa ei voida poistaa teknisillä toimilla, työvälineen käytön turvallisuus tulee varmistaa opastuksella, varoituslaitteilla, turvamerkeillä ja henkilönsuojaimilla. (A 403/2008.)

Asetuksen 31. § ohjaa köysien varassa tehtävää liikkumista ja työskentelyä. Pykälän mukaan köysien varassa saa liikkua ja työskennellä ainoastaan olosuhteissa, joissa työn vaarojen selvittäminen ja arviointi osoittaa, että työ voidaan tehdä turvallisesti ja joissa muiden, turvallisempien työvälineiden käyttö ei ole perusteltua. Tällöin työntekijälle on annettava työskentelyn edellyttämä asianmukainen opastus ja ohjeet, joihin sisältyvät erityisesti pelastusmenetelmät. (A 403/2008.)

2.3.5 Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta melusta aiheutuvilta vaaroilta

Asetuksen 12. § ohjaa melu-altistuksen ennaltaehkäisemisestä ja vähentämisestä. Pykälän mukaan työnantajan on poistettava melulle altistumisesta työntekijän terveydelle tai turvallisuudelle aiheutuvat vaarat ja haitat tai ellei tämä ole mahdollista, vähennettävä ne mahdollisimman alhaiselle tasolle ottaen huomioon tekninen kehitys ja vaaran tai haitan ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi käytettävissä olevat toimenpiteet. Työntekijät on opastettava työvälineiden oikeaan ja turvalliseen käyttöön melulle altistumisen vähentämiseksi mahdollisimman alhaiselle tasolle. (A 26.1.2006/85.)

Asetuksen 18. § ohjaa melulle altistuville työntekijöille annettavaa opastusta ja ohjausta. Pykälän mukaan 80 dB vastaavalle tai sen ylittävälle melulle altistuville työntekijöille on annettava opastusta ja ohjausta erityisesti:

- haitta- ja vaaratekijöiden luonteesta
- olosuhteista, joissa melua esiintyy sekä melusta aiheutuvien vaarojen ja haittojen poistamisesta tai vähentämisestä mahdollisimman vähäisiksi
- melu-altistuksen toiminta- ja raja-arvoista

- altistumisen arviointi- ja mittaustuloksista sekä niiden merkityksestä
- kuulonsuojainten oikeasta käytöstä
- melusta aiheutuvien vammojen ja oireiden tunnistamisesta ja ilmoittamisesta
- turvallisista työtavoista melualtistuksen vähentämiseksi
- työterveyshuollosta ja sen toiminnasta sekä säädetyistä terveystarkastuksista. (A 26.1.2006/85.)

2.3.6 Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä

Asetuksen 5. § ohjaa nuorille työntekijöille annettavaa opetusta ja ohjausta. Asetuksen mukaan työtä tekevä nuori työntekijä on tarpeellisella tavalla ja tarpeellisessa laajuudessa ohjattava ja perehdytettävä:

- työpaikan olosuhteisiin, työn turvalliseen tekemiseen ja siihen mahdollisesti liittyviin terveysvaaroihin ja niiden torjuntaan
- koneiden ja laitteiden sekä kemiallisten tuotteiden toimintatapaan ja niistä johtuviin työmenetelmiin
- turvallisiin menettelytapoihin, joita on noudatettava tuotantotoiminnan aloituksessa ja lopetuksessa, koneiden puhdistuksessa, säädössä, huollossa ja korjauksessa sekä tuotantotoiminnan ennakoitavissa olevissa häiriötilanteissa samoin kuin koneiden ja laitteiden vioittuessa
- käytettävien koneiden ja laitteiden sekä kemiallisten tuotteiden turvallisuusmääräyksiin samoin kuin työsuojelua koskevien säännösten mukaan työpaikalla noudatettaviin menettelytapoihin ja varotoimenpiteisiin sekä ensiapuohjeisiin. (A 15.6.2006/475.)

Ennen uuden työvaiheen aloittamista on varmistuttava, että nuori työntekijä on riittävästi perehtynyt kyseessä olevaan työhön ja siihen liittyviin vaaroihin sekä osaa noudattaa työturvallisuusohjeita. Työn kuluessa on lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota nuoren työntekijän ohjaukseen ja valvontaan. (A 15.6.2006/475.)

Nuori työntekijä on kunkin työvaiheen tai työmenetelmän omaksumisen ajaksi sijoitettava työskentelemään kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön opastuksen ja silmänpidon alaisena. (A 15.6.2006/475.)

2.3.7 Valtioneuvoston asetus työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta

Asetuksen 13 § ohjaa työnantajan antamaa opetusta ja ohjausta. Asetuksen mukaan työnantajan on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että työntekijät saavat riittävää ja hyvää opetusta ja ohjausta kaiken käytettävissä olevan tiedon pohjalta, erityisesti tiedotuksin ja ohjein asioista, jotka koskevat:

- mahdollisia terveysvaaroja, mukaan lukien tupakoinnin aiheuttama lisävaara
- altistumisen ehkäisemiseksi noudatettavia varotoimenpiteitä
- hygieenisiä vaatimuksia
- suojavälineiden ja suojavaatetuksen käyttöä
- toimenpiteitä, joihin työntekijöiden, mukaan luettuina pelastustyöntekijät, on ryhdyttävä vaaratilanteissa ja niiden estämiseksi.

Opetuksen ja ohjauksen tulee olla:

- sopeutettu ottamaan huomioon uudet tai muuttuneet vaarat, sekä
- tarvittaessa määräajoin toistuvaa.

Työnantajan on tiedotettava työntekijöille syöpäsairauden vaaraa aiheuttavia tekijöitä sisältävistä laitteistoista ja vastaavista säiliöistä, varmistettava, että kaikki syöpäsairauden vaaraa aiheuttavia tekijöitä sisältävät säiliöt, pakkaukset ja laitteistot on merkitty selvästi ja helposti luettavasti, sekä asetettava esiin selvästi näkyviä varoitus- ja vaarakilpiä. (A 716/2000.)

2.3.8 Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveellisyysvaatimuksista

Asetuksen 17. § ohjaa työntekijöille annettavista suojelu- ja pelastautumisohjeista. Pykälän mukaan työntekijöille on annettava tarpeelliset suojeluohjeet tulenkäsittelystä, tulenvaaraa aiheuttavasta työskentelystä, tulenvaarallisten tai räjähtävien aineiden käsittelemisestä ja säilyttämisestä, tuuletuslaitteiden tarkoituksenmukaisesta käyttämisestä palon sattuessa, hätäilmoituksesta, palokunnan hälyttämisestä, palovien sulkemisesta ja nopeasta poistumisesta tarvittaessa ja muista tulipalon varalta tai sen sattuessa kullakin työpaikalla vallitsevien olosuhteiden mukaan varteen otettavista toimenpiteistä. (A 18.6.2003/577.)

2.3.9 Valtioneuvoston asetus räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta

Asetuksen 4. § ohjaa turvallisuussuunnitelman toteuttamista ja seuranta. Pykälän mukaan turvallisuussuunnitelma ja siihen sisältyvät ohjeet on tehtävä ymmärrettävässä muodossa ja käsiteltävä asianomaisten työntekijöiden kanssa. Ohjeiden tulee olla niiden työntekijöiden saatavilla ja ymmärrettävissä, joita asia koskee. Työnantajan on ennen uuden työn tai työvaiheen alkua varmistettava, että työntekijä osaa noudattaa ohjeita.

Asetuksen 17 § ohjaa räjäytyksen jälkeen tehtävistä toimenpiteistä. Pykälän mukaan räjäytyspaikalta on räjäytyksen jälkeen välittömästi poistettava räjähtämättömät räjähteet. Jos poistaminen ei ole mahdollista, poistamatta jääneiden räjähteiden arvioidusta vaarasta ja torjuntatoimenpiteistä on työnantajan annettava tarpeelliset toimintaohjeet työntekijöille ja muille vaaran vaikutuspiirissä oleville.

Asetuksen 26. § ohjaa paloturvallisuutta. Pykälän mukaan työntekijöille on annettava tarpeelliset ohjeet tulenkäsittelystä, tulipalon vaaraa aiheuttavasta työskentelystä, tulenvaarallisten ja räjähtävien aineiden käsittelemisestä ja säilyttämisestä sekä menettelyistä tulipalon sattuessa. (A 644/2011.)

2.4 Valtioneuvoston päätökset perehdyttämisen taustalla

2.4.1 Valtioneuvoston päätös käsin tehtävistä nostoista ja siirroista työssä

Päätöksen 3. § ohjaa työnantajan antamaa opetusta ja ohjausta. Päätöksen mukaan työnantajan on varmistauduttava siitä, että työntekijät saavat riittävästi opetusta ja tarvittavat ohjeet taakkojen oikeasta käsittelystä sekä vaaroista, joille he saattavat olla alttiina, jos nostoja ja siirtoja ei suoriteta oikein. Työntekijöille on annettava, jos mahdollista, tieto taakan painosta ja epäkeskisesti pakatun taakan painopisteen sijainnista. (VNp 1409/1993.)

2.4.2 Valtioneuvoston päätös henkilösuojainten valinnasta ja käytöstä työssä

Päätös ohjaa henkilösuojainten käytöstä työturvallisuuslaissa tarkoitetussa työssä. Päätöksen 7. §: mukaan henkilösuojaimesta ja sen käytöstä on annettava työntekijälle riittävästi opetusta ja ohjausta. (VNp 1407/1993.) 71. § Valtioneuvoston asetuksessa rakennustyön turvallisuudesta viittaa tähän päätökseen. (A 26.3.2009/205.)

2.4.3 Valtioneuvoston päätös asbestityöstä

Päätöksen 14 § ohjaa työnantajan järjestämästä opetuksesta ja ohjauksesta. Päätöksen mukaan työnantajan on järjestettävä asianmukaista opetusta ja annettava säännöllistä ohjausta työntekijöille, jotka altistuvat tai mahdollisesti altistuvat asbestipitoiselle pölylle.

Opetuksen ja ohjauksen on oltava työntekijöille helposti ymmärrettävää. Heidän on saatava tarvittavat ennaltaehkäisyyn ja turvallisuuteen liittyvät tiedot ja taidot, erityisesti seuraavista seikoista:

- asbestin ominaisuuksista ja sen terveysvaikutuksista, myös yhteisvaikutuksesta tupakoinnin kanssa

- asbestille altistumiselle 10 §:ssä säädetystä raja-arvosta ja altistumisen seurantaan koskevista 9 §:ssä säädettyistä vaatimuksista;
- tuote- ja materiaalityypeistä, jotka todennäköisesti sisältävät asbestia
- toimista, jotka voivat aiheuttaa asbestille altistumisen, ja ennaltaehkäisevien toimien merkityksestä altistuksen vähentämiseksi mahdollisimman pieneksi
- turvallisuudesta, työtavoista, toimista ja suojavälineistä
- hengityksensuojainten asianmukaisesta tarkoituksesta, valinnasta, valikoimasta, rajoituksista ja oikeasta käytöstä
- hätämenettelyistä
- työntekijöiden ja heidän vaatetuksensa puhdistamisesta asbestipölystä
- asbestia sisältävien jätteiden käsittelystä
- terveystarkastuksista. (VNp 21.12.1994/1380.)

2.4.4 Valtioneuvoston päätös työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden käytöstä

Päätöksen 4. § ohjaa työnantajan vastuulla olevaa opetusta ja ohjausta turvamerkin-
töjen käytöstä. Päätöksen mukaan työnantajan on annettava työntekijöille tai heidän
edustajilleen opetusta ja ohjausta turvamerkkien tarkoituksesta ja niistä toimista joi-
hin on ryhdyttävä käytettävien turvamerkkien johdosta. (VNp 976/1994.)

2.5 Muut linjaukset perehdyttämisen taustalla

2.5.1 Työsuojelumääräysten velvoittavuus

Rakennustyön turvallisuuteen liittyviä säännöksiä, määräyksiä, sopimuksia, ohjeita ja standardeja on melkoinen määrä. Taulukossa 1 on selvitetty työsuojelumääräysten velvoittavuutta työsuojelumääräysten käyttäjän ja noudattajan kannalta.

Taulukko 1. Eritasoisten työsuojelumääräysten velvoittavuus määräysten käyttäjän kannalta. (mukaillen Markkanen 2011.)

TYÖSUOJELUMÄÄRÄYS	VELVOITTAVUUS
A. Laki (L)	Ehdottomasti sitova
B. Tasavallan presidentin asetus (Tpa) ja asetus (A)	Ehdottomasti sitova
C. Valtioneuvoston asetus (VNa) ja päätös (VNp)	Ehdottomasti sitova (annettu yleensä lain nojalla)
D. Ministeriön asetus (Ma) ja päätös (Mp)	Ehdottomasti sitova (annettu yleensä Valtioneuvoston asetuksen nojalla)
E. SFS tai muu standardi	Sitova vain, jos standardi on mainittu numerollaan (SFS-numero) ylemmän asteisessa säädöksessä. Yleensä standardit ovat ohjeisiin rinnastettavia.
F. Suomen rakentamismääräyskoelma	Määräykset ovat velvoittavia. Ohjeet eivät ole velvoittavia.
G. Työehtosopimukset (TES, TED ja RYTS)	Sitovia sopimuksen piiriin kuuluvilla aloilla
H. Vakuutusyhtiön suojeluohjeet	Vakuutuksenottajaa sitovia, jos ohjeet on mainittu vakuutusehdoissa. Muut suojeluohjeet ohjeita ja neuvoja.
I. Työsuojeluviranomaisen antamat turvallisuusohjeet	Ohjaavat turvalliseen käytäntöön ja niissä esitetyissä ratkaisuissa saavutetaan yleensä myös lainsäädännön vaatimustaso. Muutkin ratkaisut voivat tulla kysymykseen.
J. Muut turvallisuusohjeet ja – määräykset (antaneet esim. koneiden valmistajat, työnantajat, työmaa)	Ohjaavat turvalliseen käytäntöön. Ohje tai määräys ei saa olla ristiriidassa ylempänä olevan työsuojelumääräyksen kanssa.

2.5.2 Verohallinnon ohjeistukset urakka- ja työntekijätietojen ilmoittamisesta

Rakennustyötä tilaavien yritysten on alettava keräämään työmaakohtaisia tietoja 1.7.2014 alkaen. Tietoja on ilmoitettava Verohallinnolle syyskuusta 2014 alkaen kuukausittain. Ensimmäinen tietojen ilmoituspäivä on 5.9.2014. Jatkossa tiedot on ilmoitettava kohdekuukautta toisena seuraavan kuukauden viidentenä päivänä. (Urakka- ja työntekijätiedot n.d.)

Rakennustyön tilaaja antaa urakkailmoituksen, jos:

- kyseessä on arvonlisäverolain mukainen rakentamispalvelu
- urakasta on tehty sopimus pää-, sivu-, tai aliurakoitsijan kanssa
- tilatun urakkasopimuksen arvo ylittää 15000 euroa

Havainnekuva tilaajan ilmoitusvelvollisuudesta liitteessä 2 (Urakka- ja työntekijätiedot n.d.).

Rakennustyön päätoteuttaja antaa työntekijäilmoitukset, jos:

- työskennellään yhteisellä rakennustyömaalla
- koko rakennushankkeen arvo ylittää 15000 euroa

Havainnekuva päätoteuttajan ilmoitusvelvollisuudesta liitteessä 3 (Urakka- ja työntekijätiedot n.d.).

Rakennustyön tilaaja ja työmaan päätoteuttaja voivat ilmoittaa urakkatiedot kahdella eri tavalla. Massatietojen ilmoittamiseen kätevin kanava on ilmoitin.fi-palvelu. Jos ilmoitettavia tietoja on vähän, niin ilmoituksen voi tehdä myös suomi.fi-palvelussa. (Urakka- ja työntekijätiedot n.d.)

2.5.3 Lakimuutosten vaikutus työmaan kulunvalvontaan

Laki ei ota kantaa, millä keinoin työmaan päätoteuttaja kerää tarvittavat tiedot työntekijäluetteloon. Tietojen kerääminen ja luettelon ylläpito ymmärrettävästi vaikeutuu, mitä laajempi ja monimuotoisempi työmaa on kyseessä. Tästä johtuen työmaan päätoteuttajan onkin useissa tapauksissa hankittava työmaalle reaaliaikaisen paikallaoloseurannan mahdollistava sähköinen kulunvalvontajärjestelmä.

Markkinoilla on useita sähköisen kulunvalvonnan mahdollistavia laitteistoja. Laitteet voidaan kytkeä kiinteäksi osaksi esimerkiksi työmaan kulkuportteja tai sijoittaa esimerkiksi suoraan kohderakennukseen. Laitteet voidaan liittää myös suoraan yrityksen omiin järjestelmiin.

2.5.4 Rakennusalan työehtosopimus, kulunseurantatietojen käyttäminen rakennus- alalla

Rakennusalan uusin työehtosopimus ottaa kantaa kulunseurantatietojen käyttämiseen seuraavasti:

Otettaessa työmaalla käyttöön sähköinen kulunvalvonta- ja seuranta-järjestelmä, Rakennusteollisuus RT ry ja Rakennusliitto ry toteavat seuraavaa: Työnantajalla ja päätoteuttajalla on lakiin perustuva velvollisuus kerätä, pitää hallussaan ja ilmoittaa Verohallinnolle sen edellyttämät tiedot. Verohallinto suosittelee ilmoittamaan myös työntekijöiden tuntitiedot. Työnantaja tai päätoteuttaja ei tarvitse tietojen keräämistä tai luovuttamista varten työntekijältä tai tämän työnantajalta erillistä lupaa. Päätoteuttajan tulee huolehtia siitä, että kerättyjä tietoja käsittelevät vain sellaiset henkilöt, joiden työtehtäviksi se on annettu.

Päätoteuttaja voi luovuttaa sähköisen kulunvalvonnan – tai seurannan tietoja työmaan ali- ja sivu-urakoitsijoille näiden työmaalla olevan työvoiman osalta. Luovutettavia tietoja voivat olla mm. työntekijän nimi, työnantaja sekä töiden päivittäinen aloitus- ja päättymisaika. Päätoteuttajan luottamusmiehillä, työsuojeluvaltuutetuilla sekä yhteysmiehillä on oikeus saada vastaavat tiedot toimialueensa urakoitsijoista, työvoimaa vuokraavista yrityksistä sekä näiden henkilöstöstä.

Tekninen valvonta kuten kulunvalvonta ja kulunseuranta kuuluvat yhteistoimintalain tarkoittaman yhteistoimintamenettelyn piiriin ja sen käyttöönotossa on meneteltävä lain mukaisesti. Kun teknisen valvonnan yhteydessä kerätään työntekijöitä koskevia tietoja, yhteistoimintaneuvotteluissa on käsiteltävä myös tietojen keräämisen periaatteet ja käytännöt. Sopijaosapuolet suosittelevat, että kulunvalvonnan ja kulunseurannan sekä työntekijöitä koskevien tietojen keräämisen periaatteista ja käytännöistä keskustellaan myös niissä yrityksissä, jotka kokonsa puolesta eivät kuulu YT-lain soveltamisalan piiriin.

Työmaan henkilöluettelon pitäminen ja Verohallinnolle tehtävä ilmoitus edellyttävät tietoa työmaalla olevista henkilöistä ja mahdollinen sähköinen järjestelmä on tarpeen työmaalle saapumisen ja sieltä poistumisen valvontaa varten. Työmaan sisällä tapahtuvan tai muun valvonnan tarpeellisuus on harkittava erikseen. Työntekijät ovat velvollisia kirjaamaan työmaalle saapumisensa ja poistumisensa sähköiseen kulunvalvonta- tai seurantajärjestelmään. Kulunvalvonta- tai seurantajärjestelmä on oltava käytössä aina kun työmaalla työskennellään, myös iltaisin ja viikonloppuisin. Kesken työpäivän pidettävien taukojen kirjaaminen ei ole Verohallinnolle kerättävien tietojen kannalta tarpeellista.

Jos sähköinen kulunvalvonta- tai seurantajärjestelmä edellyttää henkilökohtaisten välineiden hankkimista, työnantaja maksaa niistä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Kulunvalvontatietoja ei voida sellaisenaan käyttää yksinomaisten palkanmaksun perusteena. Osapuolet suosittelevat, että yrityksessä käsitellään etukäteen kulunvalvonnan käyttöä työaikaseurannassa ja sovitaan, miten menetellään mahdollisten työajan ylitysten ja alitusten suhteen. (Rakennusalan työehtosopimus urakka-hinnoitteluineen 2014-2016. 2014.)

Työehtosopimuksen mukaan kulunvalvontajärjestelmää ei siis saa suoraan käyttää työajanseurantaan ja sen pohjalta palkanmaksuun.

2.5.5 Directive 96/71/EC concerning the posting of workers in the framework of the provision of services

EU hyväksyi 16.4.2014 direktiivin lähetettyjen työntekijöiden täytäntöönpanosta.

Direktiivi tarkoituksena on lähetettyjen työntekijöiden aseman parantaminen. Sillä varmistetaan, että työnantajat noudattavat lähetettyjen työntekijöiden työehtoja. Direktiivissä määritellään mm. erilaisia valvontakeinoja, joita työntekevaltio voi käyttää

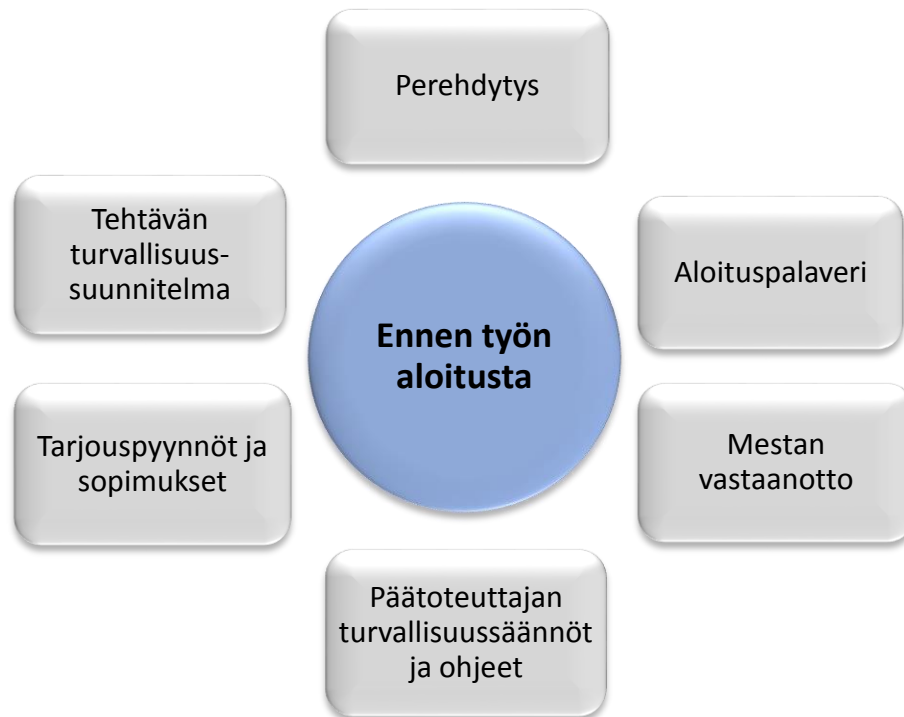
työsuhteen vähimmäisehtoja turvattaessa. Työntekovaltion viranomaiset voivat vaatia esimerkiksi ennakkoilmoitusta lähetettävistä työntekijöistä sekä erilaisia työsuhteasiakirjoja. (A7-0249/2013.)

Direktiivissä myös tunnustetaan Suomen lainsäädäntöön kuuluva velvoite edustajan nimeämisestä lähetetyille työntekijöille. Direktiivi mahdollistaa erilaisten kansallisten valvontakeinojen, kuten rakennusalan veronumeron, käytön. Direktiivin mukaan lähetetyn työntekijän ulkomaisen työnantajan Suomessa toimiva sopimuskumppani olisi vastuussa esimerkiksi siitä, että lähetetyille työntekijöille maksetaan vähimmäispalkkaa. (A7-0249/2013.)

2.6 Työmaaperehdytyksen sisältö

2.6.1 Perehdytyksen liittyminen projektiin

Työmaaperehdytys on yleensä ensimmäinen kohtaaminen työmaan päätoteuttajan ja työmaalle saapuvan urakoitsijan työntekijän välillä. Työntekijä on aina perehdytettävä ennen työn aloittamista (ks. kpl 2.3.1 Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta). Ennen perehdytystilaisuutta on yleensä tehty urakoitsijan kanssa sopimukset ja pidetty urakan aloituspalaveri. Lisäksi päätoteuttaja on tehnyt tehtävän suorittamiseen liittyvät suunnitelmat (ks. kuvio 2.)

Kuvio 2. Ennen työn aloitusta tehtävät toimet (mukaillen Koskenvesa, Sahlstedt, Kivimäki, Lindberg & Mäkeläinen 2013.)

2.6.2 Perehdytysprosessi

Työmaaperehdytyksen perusajatus on varmistaa työntekijän pätevydet tehtävää työtä koskien sekä kertoa työntekijälle tärkeimmät tiedot työmaasta ja työmaan turvallisuustekijöistä sekä turvallisuusmääräyksistä. Perehdytys muodostuu yleensä tietojenkeruuvaiheesta, varsinaisesta perehdyttämisestä, työmaeesitteen antamisesta työntekijälle, kulkuluvan myöntämisestä sekä työntekijätietojen kirjaamisesta yrityksen omiin järjestelmiin. Perehdytyksessä käytettävät materiaalit ovat yleensä perehdytettävän työntekijän omalle äidinkielelle käännettynä. Työntekijältä pyydettäviä tietoja ovat SRV:n perehdytysmallin mukaan (ks. liite 4)

- Nimi
- Katu- ja postiosoitteet

- Puhelinnumero
- Henkilötunnus
- Kansalaisuus
- Käytettävä työehtosopimus
- Verotuskunta
- Ammatti
- Luvat ja pätevyudet
- Veronumero.

Luvat ja pätevyudet tarkistetaan työntekijän työtehtävien mukaisesti. Jokaisen työntekijän on todistettava oma henkilöllisyytensä maksavan työnantajan kuvallisella henkilötunnisteella. Pakollisia lupia ovat mm. työturvallisuuskortti ja tulitöitä tehdessä tulityökortti. Tässä yhteydessä on myös korttien voimassaoloajat tarkistettava ja kortit kopioitava tietojen tallentamista varten.

Veronumero tarkistetaan aina ennen varsinaisen perehdytysvaiheen aloittamista verohallinnon ylläpitämästä veronumerorekisteristä (Veronumerorekisteri n.d.) Ulkomaalaisilta työntekijöiltä on lisäksi tarkistettava passi ja mahdollinen oleskelulupa.

Työntekijän tietojen ja pätevyyksien kirjaamisen jälkeen aloitetaan varsinainen perehdyttäminen työmaahan. Tässä yhteydessä selvitetään seuraavat asiat (ks. liite 4):

- Rakennuskohteen yleisesittely
- Työsuojeluorganisaatio
- Sosiaalililat
- Ajoneuvo- ja henkilöliikenne
- Materiaalivarastointi
- Hitsaus- ja nestekaasut
- Ensiapuvalmius
- Paloturvallisuus
- Työmaan järjestys ja siisteys
- Telineet ja kulkutiet
- Putoamissuojaus

- Nosturit
- Rakennushissit ja nosturit
- Työmaasähköistys
- Jätteiden käsittely ja lajittelu
- Työmaatarkastukset
- Terveydelle vaaralliset aineet
- Työmaan erityistekijät
- Työkohteeseen tutustuminen
- Henkilönostimen käytön opastus.

Lisäksi kerrataan myös urakoitsijan velvollisuudet, joita ovat (ks. liite 4)

- Työterveyshuolto
- Henkilökohtaiset suojaimet
- Käsityökoneet.

Lopuksi kirjataan perehdyttäjän nimi ja työntekijä allekirjoittaa lomakkeen. (ks. liite 4).

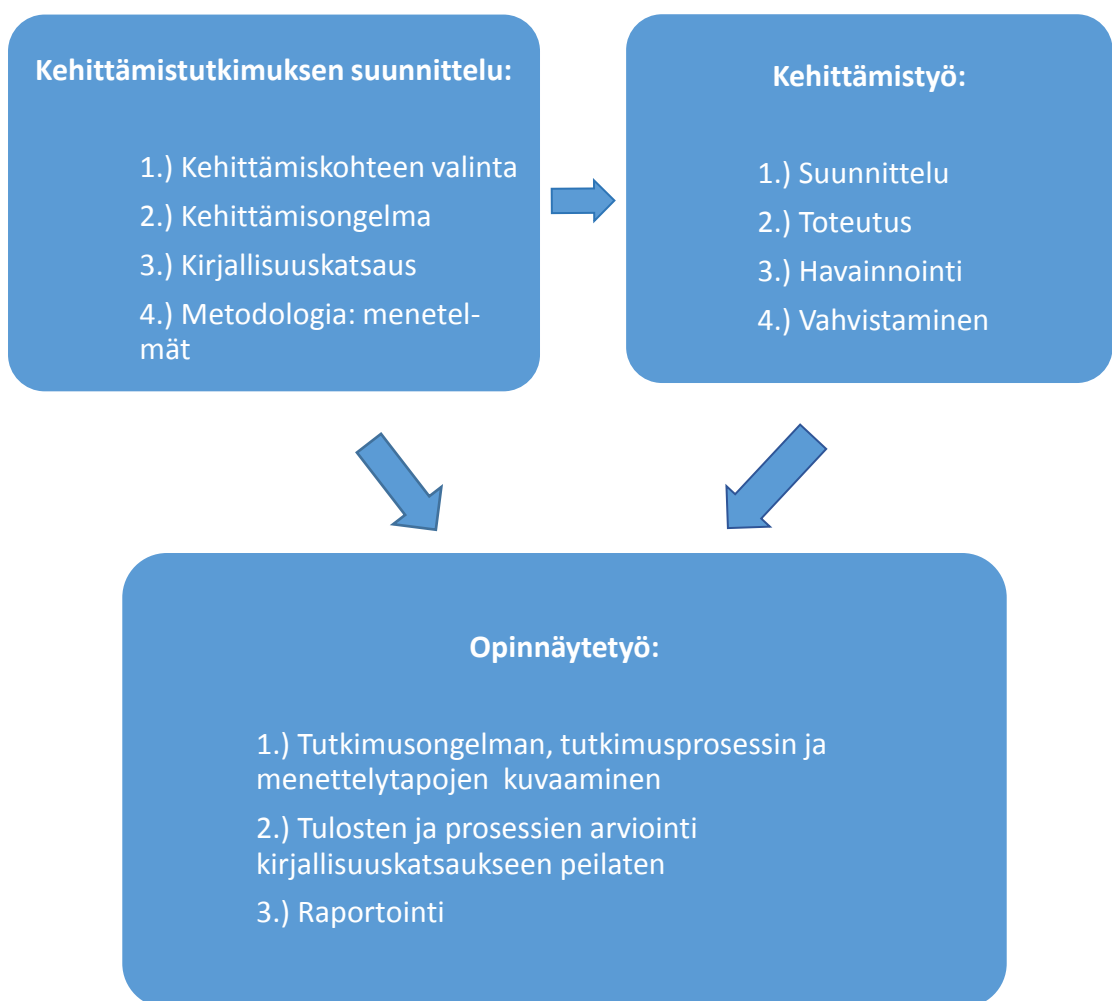
Varsinaisen perehdytyksen päätyttyä työntekijälle annetaan työmaaesite, josta löytyvät esimerkiksi tärkeimmät työmaan yhteystiedot ja työmaan aluesuunnitelma (ks. liite 5). Tässä yhteydessä työntekijälle annetaan myös työmaan kulkulupa päätoteuttajan määrittelemäksi ajaksi. Yleensä myös työmaakierros tehdään tässä vaiheessa joko SRV:n tai aliurakoitsijan nokkamiehen johdolla. Työmaakierroksella käydään läpi erityisesti työntekijän omaa tehtävää koskevat asiat.

Perehdytystilaisuuden päätyttyä työmaan päätoteuttaja tallentaa perehdytettyjen työntekijöiden tiedot omiin järjestelmiinsä. Tämän toimenpiteen tarkoituksena on helpottaa työntekijöiden tietojen käsittelyä jatkossa päätoteuttajan muilla työmailla.

3 Tutkimuksen suorittaminen

3.1 Alustus

Kuten jo luvussa 1.4 Menetelmät on mainittu, oli työssä käytettävänä lähestymistapana kehittämistutkimus (ks. kuvio 3). Tutkimusmenetelmistä on tähän mennessä käytetty kirjallisuustutkimusta aiempaan tutkimukseen ja lakiin ja muihin määräyksiin perehtymisen yhteydessä.

Kuvio 3. Opinnäytetyön prosessi kehittämistyössä (mukaillen Kananen 2012, 47)

3.2 Tutkimuksen suunnittelu

Ennen varsinaisen tutkimuksen aloittamista perehdyttiin tutkimuksen suorittamiseen ja siinä käytettäviin tutkimus- ja analysointimenetelmiin Jorma Kanasen ”kehittämistutkimus opinnäytetyönä”-kirjan avulla. (Kananen 2012.) Tässä yhteydessä valitsin myös käytettäväksi tutkimusmenetelmäksi työmaalle tehtävät puolistrukturoidut haastattelut.

Valitsin kvalitatiivisen tutkimusotteen muutamastakin eri syystä. Koin, että kvalitatiivisen tutkimusotteen mahdollistama haastattelu tiedonkeruumenetelmänä antaa työhön paremmat pohjatiedot, kuin esimerkiksi kvalitatiivisella tutkimusotteella tehtävä kyselytutkimus. Lisäksi haastattelut olivat melko helposti järjestettävissä työn toimeksiantajan tarjoamissa puitteissa.

Ennen tutkimusten tekoa laadin haastatteluita varten haastattelurungon, jonka tarkoituksena oli toimia tarvittaessa haastattelua ohjaavana tekijänä (ks. liite 6). Tämän jälkeen sovimme työmaiden kesken heille sopivat haastatteluajankohdat.

3.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus toteutettiin Keski-Suomen alueella sijaitseville SRV:n työmaille. Tutkimukseen osallistui kolme hyvin erilaista työmaata: Äänekosken terveystieteiden työmaa, joka oli uudiskohde, Palanderinkadun kerrostalotyömaa, myös uudiskohde, sekä Jyväskylän yliopiston päärakennuksen työmaa, joka oli korjausrakentamiskohde.

Haastattelut pidettiin kunkin työmaan työmaatoimistoissa siellä työskenteleville SRV:n toimihenkilöille. Yhteensä haastatteluihin osallistui seitsemän SRV:n toimihenkilöä. Muutama toimihenkilö jäi haastattelematta ajan puutteen takia, mutta tutkimukseen saatiin riittävä otosmäärä tästä huolimatta. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja nauhoitukset litteroitiin tekstiksi. Tästä tekstistä muodostettiin työn tutkimusaineisto (ks. taulukko 2.)

Taulukko 2. Tutkimusaineisto

Haastattelupaikka	Haastatellut henkilöt	Nauhoituksen kesto (min:sek)	Litteroinnin pituus (sivua)
Palanderinkadun kerrostalotyömaa	Työmaapäällikkö Työnjohtaja	00:26:56	16
Äänekosken terveyskeskuksen työmaa	Projektipäällikkö Projekti-insinööri 2 X Työnjohtaja	01:07:30	25
Yliopiston pääraKENNUKSEN korjausrakentamistyömaa	Työnjohtaja	00:40:07	21

4 Tutkimustulokset ja analyysi

4.1 Perehdyttämisen nykytilanne työmailla

Kahdella tutkituista työmaista perehdytyksen suoritti se työnjohtaja, kuka sattui sillä hetkellä olemaan paikalla. Yhdellä työmaalla oli käytössä käytäntö, jossa perehdyttäminen on annettu ainoastaan työsuojelupäällikön tehtäväksi.

4.1.1 Perehdytyksessä käytettävä materiaali

Jokaisella tutkimukseen osallistuneella työmaalla käytettiin SRV:n omaa perehdytyslomaketta. Lisäksi kahdella työmaalla työntekijöille jaettiin työmaaesite Viisari (ks. liite 5). Yliopiston työmaalle oli lisäksi tehty SRV:n perehdyttäminen diasarja, jota käytettiin työnjohdon tukimateriaalina perehdyttämisessä. Palanderinkadun työmaalla oli käytössä myös TRA-lomake riskialttiimmista tehtävissä (ks. liite 7) Millään

tutkituista työmaasta ei käytetty videoesitystä perehdytyksessä. Työmailla oli pääasiassa selvitty käyttämällä suomenkielistä perehdytysmateriaalia, vieraskieliselle materiaalille oli ollut hyvin harvoin tarvetta.

4.1.2 Mielenpitoet perehdytyksessä käytettävistä materiaaleista

Haastatteluun osallistuneiden kokemuksen mukaan työntekijät eivät yleensä kokeneet tarvitsevansa heille jaettavaa työmaaesite Viisaria. Lisäksi koettiin, että työntekijät pitkästyvät usein perehdytystilaisuudessa. Esimerkiksi keikkatyöntekijät saattoivat kuulla monta kertaa kuukaudessa lähes samanlaisen perehdytyksen työmaiden vaihtuessa. Videoiden käyttö koettiin perehdytyksessä hyödylliseksi ainoastaan todella suurilla ja erikoisilla työmailla, kuten esimerkiksi tehdastyömailla. Vastanneiden mukaan videosta ei ole merkittävää hyötyä tavanomaisella kerrostalotyömaalla. Videot oli myös jossain tilanteissa koettu liian ”raskaina” perehdytystilaisuuteen.

4.1.3 Perehdytykseen kuluva työaika

Varsinaista perehdyttämistä ei koettu liian aikaa vieväksi. Vastaajien mukaan suurin osa perehdytykseen kuluvaista työajasta johtuu siitä, että työntekijöitä tulee jatkuvasti päivän mittaan yksi kerrallaan perehdytettäväksi. Myös työmaakerros koettiin erittäin aikaa vievänä, etenkin, jos kyseessä on hyvin laaja kohde. Vastaajien arviot yhden työntekijän perehdyttämiseen kuluvan työajan määrästä vaihtelivat 15 minuutin ja yhden tunnin väliltä. Verkostorekisterin todettiin vähentävän perehdytykseen kuluva työaika, jos työntekijöiden tiedot löytyivät järjestelmästä.

4.1.4 Perehdytyksen vaikutukset työturvallisuuteen

Kaikkien vastaajien mielestä hyvällä perehdytyksellä oli työtapaturmia ehkäisevä vaikutus. Vastaajien mukaan perehdytys on hyvä tiedotuskanava uusien työturvallisuus-

käytäntöjen opettamiseen. Työturvallisuus koettiin tärkeimmäksi asiaksi koko perehdytyksessä. Myös laillisista työvälineistä ja koneista muistuttaminen koettiin tärkeäksi asiaksi. Elementtiasennustyömaalla tärkeimmäksi asiaksi koettiin kulkureittien opastaminen. Erään vastaajan mukaan vanhemmilla työntekijöillä ongelmana oli erityisesti riskinotto ja nuoremmilla työntekijöillä kokemattomuus.

4.1.5 Työntekijöiden asenne perehdyttämistä kohtaan

Haastatteluun osallistuneiden mielestä työntekijät kokivat työmaaperehdytyksen melko usein ns. ”pakkopullana”, joka on vaan hoidettava pois alta. Kokemuksen mukaan erityisesti pienurakoitsijat saattoivat kokea koko perehdytyksen ainoastaan ajanhaaskauksena. Työntekijät olivat myös usein kokeneet perehdytyksessä käytettävät videot ajanhaaskaukseksi, koska perehdytys oli tuntunut tällöin liian raskaalta. Myös edellä mainittu työmaaesite Viisari oli usein koettu turhaksi.

4.1.6 Verkstorekisteri

Useat vastaajat kokivat Verkstorekisterin helpottavan ja nopeuttavan perehdyttämistä. Kuitenkin eräs vastaaja koki, että perehdytyslomakkeet oli nopeampi täyttää suoraan käsin, kuin lähteä Verkstorekisteriin etsimään perehdytettävän tietoja. Sama vastaaja toivoi, että Verkstorekisteriä kehitettäisiin siten, että se olisi jatkossa entistä paremmin hyödynnettävissä perehdytyksessä.

4.2 Haastatteluissa esille tulleet kehittämisehdotukset

4.2.1 Nykyisten perehdytyskäytäntöjen kehittäminen

Lähes kaikki vastaajat kannattivat perehdytyksen suuntaamista enemmän kohderyhmäkohtaiseksi. Erityisesti kokeneempien työntekijöiden perehdytystä haluttiin ke-

ventää. Vastanneet kannattivat omien perehdytyspohjien tekoa SRV:llä aiemmin työskenneille ja SRV:lle saapuville ”uusille” työntekijöille. Tälle ryhmälle annettaisiin ainoastaan kevennetty perehdytys. Kevennetyllä perehdytyksellä tarkoitettiin tässä yhteydessä perehdytyksen painottamista lähinnä työmaan erityispiirteisiin ja toimintatapoihin sellaisilla työntekijöillä, jotka olivat jo aiemmillä työmailla saaneet yrityksen yleiset ohjeistukset. Työntekijöille jaettu kulkulätkä toimisi ”todisteena” aiemmin pidetystä perehdytyksestä.

Muutama haastatteluun vastannut kannatti myös yhteisen perehdytysajankohdan käyttöä, jos se saadaan vaan sovittua yhteistyössä aliurakoitsijoiden kanssa. Erityisesti suurille työmaille toivottiin perehdyttämiseen omaa vastuuhenkilöä siten, että tämä henkilö hoitaisi kaikki perehdyttämiset. Tämä henkilö olisi voinut olla esimerkiksi työmaainsinööri, projektisihteeri tai työntekijöiden työsuojeluvaltuutettu.

Vastaajien mukaan perehdytysmateriaalin olisi oltava enemmän työmaakohtainen. SRV:llä aktiivisesti työskenteleville työntekijöille olisi perehdytyksessä kerrottava ainoastaan rakennuskohteen ja työkohteeseen liittyvät asiat. Näitä asioita olisivat rakennuskohteen yleisesittely, työsuojeluorganisaatio, sosiaalililat, ajoneuvo- ja henkilöliikenne sekä työmaan ensiapuvalmius. Kokeneemmille työntekijöille ei vastaajien mukaan tarvitse aina juurta jaksaa selvittää esimerkiksi henkilösuojainten käyttöä.

Eräs vastaaja otti haastattelun aikana esille tilanteen, jossa perehdytystilaisuuteen saapuu kerralla useita kokemukseltaan eritasoisia työntekijöitä. Vastaajan mukaa tällöin saattaisi olla epäselvää, millä menetelmällä perehdytys tulisi suorittaa. Jos perehdytys suoritetaan ns. normaalimenettelynä kaikille, eikä kevennettyä, niin tällöin voisi kyseenalaistaa kevennetyn perehdytysmateriaalin tarpeen työmaalla.

Eräs vastaaja ehdotti myös koko aliurakoitsijan henkilökunnan perehdyttämistä työmaahan kerralla. Tähän edellytyksenä olisi se, että tiedetään, ketä työmaalle on aliurakoitsijan puolesta tulossa työskentelemään.

4.2.2 Pehdytystarpeet kohderyhmittäin

Suurin osa haastatteluun vastanneista oli sitä mieltä, että pehdytystä pitäisi suunnata enemmän erilaisille kohderyhmille sopivaksi. Tällaisia kohderyhmiä olisivat esimerkiksi SRV:llä aiemmin työskennelleet työntekijät ja SRV:n työmaalle uutena saapuvat työntekijät. Vastaajien mukaan SRV:llä aiemmin olleiden työntekijöiden pehdytystä voitaisiin hyvin keventää ja muuttaa enemmän työmaa- ja työkohdepainotteiseksi. Toisaalta nuorten ja ”uusien” työntekijöiden kohdalla pehdytys tulisi tehdä todella perusteellisesti ja pitkäjänteisesti. Erään vastaajan mielestä pehdytys tulisi tehdä kaikille samalla tavalla kohderyhmästä riippumatta. Haastatteluissa koettiin myös, että esimerkiksi kokeneemmille työntekijöille olisi enemmän painotettava esimerkiksi turvallisten kulkureittien käyttöä, nuorille työntekijöille taas enemmän suojavarusteiden käyttöä.

4.2.3 Yhteinen pehdyttämisaikajako

Useat vastaajat kannattivat periaatteessa yhteisen pehdyttämisaikajakojen käyttöä. Tosin useat vastaajat olivat sitä mieltä, että siitä olisi vaikeaa pitää kiinni, koska työntekijät tulevat niin eri aikoihin työmaalle. Lisäksi epäiltiin ylipäätään urakoitsijoiden sitoutumista yhteisiin pehdyttämisaikajakoosiin. Useat vastaajat kokivat, että yhteisestä pehdyttämisaikajakodasta saadaan suurin hyöty suurilla työmailla. Pienemmillä työmailla työnjohdon resurssit riittävät usein paremmin pehdyttämisen suorittamiseen, eikä näillä työmailla katsottu olevan tarvetta yhteiselle pehdyttämisaikajakodalle. Suurimmaksi ongelmaksi yhteisessä pehdyttämisaikajakodassa koettiin kaukaa työmaalle saapuvat keikkatyöntekijät. Heiltä olisi vastaajien mukaan hyvin haastavaa edellyttää osallistumaan klo 7.30 alkavaan pehdytystilaisuuteen.

4.2.4 Kulunvalvontajärjestelmän kouluttaminen ja kokemukset käyttöönotosta

Vastaajien mukaan uusien kulunvalvontamenetelmien käyttöönotto tulee viemään työaikaa työnjohdolta, koska kulunvalvontajärjestelmä tarvitsee jatkuvaa valvontaa.

Kulunvalvontajärjestelmän käytön opastamisessa tulisi vastaajien mielestä tulevaisuudessa painottaa sen merkitystä pääurakoitsijalle mahdollisen väärinkäytön ehkäisemiseksi. Perehdytyksessä tulisi tehdä selväksi, että väärinkäyttöä ei tulisi suvaitsemaan.

Jyväskylän yliopiston työmaalla järjestelmä oli tutkimushetkellä käytössä ja sen oli koettu toimivan hyvin. Työntekijät olivat omaksuneet järjestelmän käytön kiittävästi ja työntekijät pitivät järjestelmää helppokäyttöisenä. Haastatteluun vastanneen mukaan leimaamisesta oli pitänyt huomauttaa työntekijöille vain muutaman kerran.

Työmaalla käytössä oleva järjestelmä koostui leimauspäätteistä ja niihin yhdistetystä kulunseurantajärjestelmästä. Kyseisellä työmaalla tämä järjestelmä oli yhdistetty suoraan Verkstokisteriin. Leimauspäätteet sijaitsivat työmaalla työntekijöiden sosiaalitallassa sekä työmaan pyöröportissa (ks. kuvat 1 ja 2). Leimaus tapahtui työntekijöille jaetuilla kulkulätkillä (ks. kuvio 3).

Kuvio 4. Kulunvalvontajärjestelmän leimauspäätte (Manninen 2014)

Kuvio 5. Pyöröportti leimauspäätteellä (Manninen 2014)

Kululätkät jaettiin työntekijöille työmaaperehdytyksessä. Perehdytyksen aikana jokaisen lätkän tunnistenumero kirjattiin Verkostorekisteriin, eli jokainen lätkä on työntekijälle yksilöity.

Kuvio 6. Kululätke (Manninen, R. 2014)

4.2.5 Pehdytyksen delegointi aliurakoitsijalle

Kukaan haastatteluun osallistuneista ei kokenut pehdyttämisen delemista aliurakoitsijalle hyvänä ajatuksena. Vastajat perustelivat tätä mahdollisten tietokatkoksiin vedoten. Lisäksi vastajat epäilivät, etteivät aliurakoitsijoiden omat resurssit riittäisi pehdytyksiin, vaan pehdytyksestä tulisi tällöin hyvin pinnallinen ja useita tärkeitä työturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä jäisi kertomatta. Vastajien mukaan työmaan päätoteuttajan oli aina tehtävä pehdytys työmaalle. Tätä perusteltiin päätoteuttajan kokonaisvastuulla työmaasta sekä paremmalla tilannetietoisuudella työmaan asioista.

4.2.6 Oppimisen tehostaminen pehdytyksessä

Vastajien mukaan oppimista saataisiin tehostumaan keskittymällä pehdytyksessä ainoastaan tärkeimpiin asioihin, joita olivat vastajien mukaan työmaan ja työkohteen yleisjärjestelyt sekä riskitekijät. Vastajien mukaan pehdytettävälle työntekijälle syntyy lyhyessä pehdytystilaisuudessa usein tietoähky ja monia asioita unohuu. Eräs vastaaja korosti myös pehdyttäjän oman tahtotilan merkitystä pehdytyksessä. Hänen mukaansa työnjohtajan oman tahtotilan avulla on myös mahdollista vaikuttaa oppimiseen ja ennen kaikkea motivoida työntekijää. Useat vastajat korostivat sosiaalisen kanssakäymisen merkitystä pehdytystilanteessa. Heidän mukaansa työntekijään tutustuminen on yksi työmaapehdytyksen tärkeimmistä seikoista. Pehdytysvideoita käytettäessä henkilökohtainen tutustuminen jää vastajien mukaan vajaaksi.

Eräs vastaaja nosti esille idean työmaatoimistoon rakennettavasta pehdytystilasta, jossa olisi riittävästi havainnollistavaa materiaalia käytettävissä pehdytykseen. Esimerkkeinä materiaaleista mainittiin tasokuvat kerroksittain, joita apuna käyttäen työmaan havainnollistaminen helpottuisi. Tasokuvista voitaisiin erityisesti havainnollistaa työmaan vaaranpaikat.

4.2.7 Pehdyttämiseen liittyvä tentti

Vastaajat eivät kokeneet pehdytykseen liittyvää tenttiä rakennusalalle soveltuvaksi. Tätä perusteltiin rakennustyömaan ja tehdasympäristön eroilla sekä työturvallisuustyöhön käytettävien rahamäärien eroilla. Vastaajien mielestä esimerkiksi papeiteollisuudessa panostetaan työturvallisuuteen rahallisesti huomattavasti enemmän, kuin rakennusteollisuudessa. Erään vastaajan mukaan esimerkiksi urakkalaskentavaiheessa saatettiin joskus tinkiä työturvallisuuteen vaikuttavista työmaan yleisistä kustannuksista, jos tehtävä urakkatarjous vaikuttaa liian kalliilta. Vastaajan mukaan pehdyttämiseen olisikin ollut hyvä saada oma littera.

4.2.8 Muut huomiot

Kaikki vastaajat olivat yhtä mieltä siitä, että tulevaisuudessa pehdytykseen ja kulunseurantaan kuluva työaika tulee lisääntymään. Lisäksi koettiin aliurakoitsijoiden usein saapuvan puutteellisilla tiedoilla pehdytykseen. Erään vastaajan mukaan aliurakoitsijat eivät esimerkiksi aina tiedäneet, missä heidän työnantajansa työterveyshuolto sijaitsee. Monet työntekijät olivat myös ihmetelleet, miksi heidän osoitetietonsa kerätään pehdytyksessä.

Yliopiston työmaalla todettiin positiiviseksi asiaksi kulunvalvonnan mahdollistama paikallaolotietojen seuraaminen reaaliaikaisesti. Eräs vastaaja ehdotti haastatteluiden aikana, että kulkuluvan käyttöä rajattaisiin niin, että työntekijä joutuu hakemaan siihen lisäaikaa työmaan päätoteuttajalta. Näin myös oltaisiin varmistuttu paremmin, että työntekijät eivät huijaisi kulunvalvontaa.

Eräs vastaaja koki, että pehdytykseen tehtävään henkilöpapereiden tarkistamiseen olisi hyvä olla jokin tietokanta, mistä olisi mahdollista tarkistaa henkilöpapereiden virallisuus pehdytystilanteessa.

Useat vastaajat kokivat, että työmaaperehdytys on tärkeä tiedotuskanava esimerkiksi uusien työturvallisuuskäytäntöjen tullessa voimaan. Erään vastaajan mukaan työntekijään tutustuminen oli ensiarvoisen tärkeää perehdytystilaisuudessa.

5 Parannusehdotukset

5.1 Perehdytysmateriaali

Haastatteluissa useimmat vastaajat kannattivat perehdytyksen keventämistä kokeneille työntekijöille. Eräs vastaaja otti esille työntekijöiden suorittamat työturvallisuuskoulutukset ja oli sitä mieltä, että tämän perusteella perehdytystä voitaisiin keventää. Tässä tapauksessa oli kuitenkin muistettava, että mikään työntekijän suorittamista työturvallisuuskoulutuksista ei poista työmaan päätoteuttajan vastuuta työntekijän perehdyttämisestä, opettamisesta ja ohjaamisesta (ks. lait, asetukset ja päätökset perehdyttämisen taustalla).

Käytännössä ajatuksena oli muodostaa kaksi kohderyhmää: ”SRV:llä aiemmin työskennelleet” sekä ”uudet työntekijät SRV:n työmailla”. Aiemmin SRV:n työmailla olleille pidettäisiin kevennetty perehdytys. Tässä perehdytyksessä käitäisiin läpi ainoastaan rakennuskohteeseen liittyvät asiat, joita olisivat rakennuskohteen yleisesittely, työsuojeluorganisaatio, työmaan riskitekijät, sosiaalitilat, ajoneuvo- ja henkilöliikenne sekä työmaan ensiapuvalmius. Kokeneita työntekijöitä perehdytettäessä oli erityisesti painotettava turvallisten kulkureittien käyttämistä ja riskinoton välttämistä.

Uusille työntekijöille perehdytys pidettäisiin kuten ennenkin. Perehdytys tulee tällöin pitää erityisen perusteellisesti ja pitkäjänteisesti. Nuorten ja kokemattomien työntekijöiden kohdalla oli erityisesti painotettava suojavälineiden ja koneiden turvallista käyttöä.

Mielestäni työmaaesite Viisari olisi tullut jakaa kaikille työntekijöille perehdytystilaisuudessa. Esitteen tarpeellisuus korostuu etenkin suurilla työmailla, joissa rakennettava kohde muodostaa laajan kokonaisuuden. Viisarista löytyisivät tällöin kaikki työntekijän tarvitsemat yhteystiedot sekä työmaan aluesuunnitelma. Näin työntekijän yhteydenpito SRV:n työnjohtoon helpottuisi ja työmaa tulisi tutummaksi aluesuunnitelman ollessa jokaisen työntekijän käytössä.

Mielestäni myös Perehdyttäminen-diasarja (ks. liite 8) olisi kannattanut tehdä erityisesti suurille työmaille. Materiaali olisi tällöin voinut toimia eräänlaisena työnjohdon tukimateriaalina. Erityisesti työnjohdon mahdollisten henkilöstövaihdosten yhteydessä tästä materiaalista olisi hyötyä, koska materiaalin avulla myös työnjohtajat pääsisivät paremmin ”sisälle” työmaahan. Lisäksi materiaalin olemassaolo mahdollistaisi sen, että tarvittaessa kuka tahansa työmaan toimihenkilöistä voisi pitää kattavan perehdytystilaisuuden. Mielestäni perehdytysvideoista ei ole mainittavaa hyötyä perehdytystilaisuudessa, ellei kyse ole erikoisrakentamisesta, esimerkiksi tehdastyömaasta.

Kulunvalvonnan käyttö olisi opastettava perehdytyksessä erityisesti väärinkäytön estämiseksi. Työntekijöille oli korostettava, että järjestelmän oikea käyttö oli tärkeää päätoteuttajan ilmoitusvelvollisuuden vuoksi. Tässä yhteydessä olisi voitu myös mainita, että väärinkäyttö huomaamisesta.

Rakennusteollisuus RT:n työturvallisuuslehti Jokka otti artikkelissaan kantaa rakennusalan tapaturmataajuuksiin. Artikkelissa oli tutkittu vuoden 2011 tapaturmataajuuksien perusteella, kenelle tapaturmat tyypillisesti sattuvat, kuinka vakavia ne ovat ja missä yhteydessä ne sattuvat. (Ahlberg 2013.)

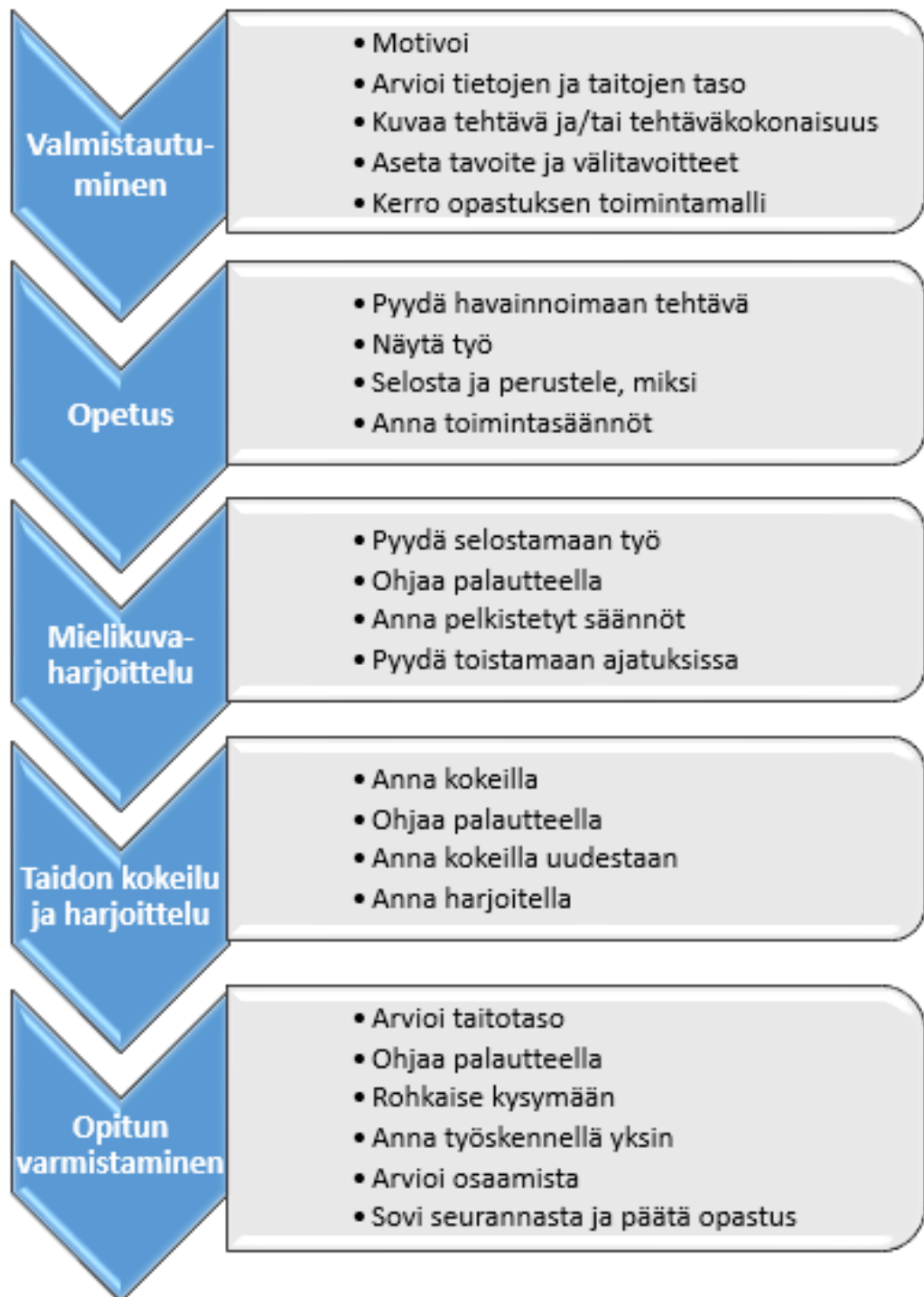
Tapaturmataajuuksia tutkittaessa huomattiin, että erityisesti alle 30-vuotiaat työntekijät olivat tapaturmille alttiita. Liukastumiset, kaatumiset ja putoamiset olivat yleisimpiä tapaturmia. Suurin osa tapaturmista sattui talonrakennustyömiehille ja kirvesmiehille. Artikkelin mukaan tälle ryhmälle sattui erityisesti jalkavammoja. (Ahlberg 2013.)

Nuorille työntekijöille sattui erityisesti silmä- ja sormivammoja. Artikkelin mukaan 17 % 20-24-vuotiaille sattuvista työtapaturmista kohdistuu silmiin. Sormitapaturmia tapahtui artikkelin mukaan erityisesti työkalujen ja esineiden käsittelemisen yhteydessä. Kokeneemmilla työntekijöillä korostui taas liikkumistapaturmien osuus. (Ahlgren 2013.)

Artikkelissa tehdyn tutkimuksen mukaisesti perehdytystä olisikin mielestäni suunnattava edellä mainittujen tapaturmien mukaisesti. Nuorille työntekijöille olisi erityisesti painotettava henkilösuojainten, kuten kypärän, suojalasien ja viiltosuojakäsineiden käyttöä. Kokeneemmille työntekijöille taas olisi erityisesti painotettava turvallisten kulkureittien käyttöä ja liikkaiden alueiden välttämistä erityisesti talvella.

5.2 Perehdytys käytännössä

Perehdyttämisen ja työnopastuksen suorittamiseksi on kehitetty useita erilaisia menetelmiä. Eräs tunnetuimmista työnopastukseen tarkoitetuista menetelmistä on ns. viiden askeleen menetelmä (ks. kuvio 3). Menetelmää voitaisiinkin soveltaa myös työmaaperehdytyksen suorittamiseen.

Kuvio 7. Viiden askeleen menetelmä (mukaillen Ahokas & Mäkeläinen 2013)

Menetelmää soveltaen työmaaperehdytys menisi jokseenkin seuraavasti: Valmistautumisvaiheessa, eli tässä tapauksessa perehdytyksen alussa, kartoitettaisiin työnteki-

jän osaaminen, kerrottaisiin suoritettava työtehtävä ja pyritäisiin motivoimaan työntekijää erilaisin keinoin. Motivoinnin tarkoituksena olisi herättää työntekijän kiinnostus perehdyttämistä ja työmaata kohtaan.

Opetusvaiheessa, eli varsinaisessa perehdytyksessä käytäisiin läpi perehdytysprosessi työntekijän taitotason mukaisesti. Tässä olennaisia asioita olisivat työmaan havainnollistaminen, esimerkiksi aluesuunnitelmaa käyttäen, sekä selkeiden toimintasääntöjen, tässä tapauksessa työturvallisuussääntöjen, antaminen.

Mielikuvaharjoittelua ei käytettäisi aivan sanan mukaisessa muodossa, vaan tässä vaiheessa keskityttäisiin varmistamaan, että perehdytetty työntekijä tietää tehtävänsä ja työmaan turvallisuussäännöt. Tästä voitaisiin varmistua yksinkertaisesti kertavia kysymyksiä esittämällä.

Taidon kokeilu ja opitun varmistaminen voitaisiin tässä tapauksessa yhdistää. Tarkoituksena tässä on, että käytäisiin tehtävä yhdessä työntekijän kanssa läpi työn suori-
tuspäikällä ja lisäksi tultaisiin myöhemmin varmistamaan tehtävän jo käyntiin lähdettyä, että työ on varmasti suoritettu oikein. Tässä vaiheessa työntekijälle annettaisiin tarvittava palaute ja päätettäisiin opastus.

Tämän mallin mukaisesti perehdytys laajenisi myös työnopastukseen. Kuitenkin limitämällä nämä kaksi menetelmää saataisiin varmasti haluttu lopputulos työsuorituksessa.

5.3 Perehdytystilaisuuden järjestäminen

Mielestäni perehdytystilaisuudet pitäisi aina pyrkiä järjestämään yhteisesti. Haastatteluiden mukaan suurin osa perehdyttämiseen kuluva ajasta johtui työntekijöiden eriaikaisesta saapumisesta perehdyttämiseen. Tämä on tietysti ymmärrettävää, koska useat työntekijät tulevat pitkän matkan päästä työmaalle.

Mielestäni yhteinen perehdytys voitaisiin järjestää esimerkiksi kaksi kertaa päivässä tai muuten tarpeen mukaan. Kahdesti päivässä järjestettäessä pääsisivät todennäköisesti myös pitkän matkan päästä työmaalle kulkevat osallistumaan tilaisuuteen. Tilaisuudet järjestettäisiin aamupäivään painottuen, esimerkiksi klo 7.30 ja klo 10.00. Ajankohdat kirjattaisiin myös aliurakkasopimuksiin. Näin myös aliurakoitsijat voisivat valita, kumpaan tilaisuuteen aikovat osallistua.

5.4 Verkstorekisteri

Oma ehdotukseni Verkstorekisterin kehittämiseksi on seuraava: Uudistetussa perehdytyksessä työntekijöille kerrotaan ainoastaan työmaahan oleellisesti liittyvät asiat. Verkstorekisteri voisi automaattisesti ruksittaa asiat, jotka työntekijän oletetaan osaavan. Näin tulostettavaan perehdytyslomakkeeseen jäisi jäljelle ainoastaan uudessa menetelmässä kerrottavat asiat.

5.5 Muut parannusehdotukset

Eräs haastatteluun vastannut otti esille, ettei SRV:llä ole esimerkkejä virallisista henkilöpapereista. Vastaajan mukaan tämä asia nousee esille erityisesti ulkomaalaisia työntekijöitä perehdytettäessä.

Mielestäni ulkomaalaisia työntekijöitä perehdytettäessä heidän henkilöpapereidensa aitous olisi tarkistettava. Paras tapa tähän on käyttää Euroopan unionin neuvoston aitojen henkilö- ja matkustusasiakirjojen hakemistoa, joka löytyy internet-osoitteesta <http://prado.consilium.europa.eu/>.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

6.1 Tutkimuksen luotettavuusarviointi

Mielestäni tutkimusta voidaan pitää varsin luotettavana. Kaikki haastatteluun vastanneet olivat kokeneita rakennusalan toimihenkilöitä, joilla on varmasti paras mahdollinen näkemys yrityksen perehdytyskäytäntöjen nykytilasta. Usealla vastanneella oli lisäksi kokemusta erilaisista työmaatyypeistä, niin suurista, kuin pienistäkin. Myös tämä seikka nostaa tutkimuksen luotettavuutta.

Tutkimukseen osallistuneet työmaat olivat hyvin erityyppisiä. Työmaatyypien erilaisuus nostaa myös tutkimuksen luotettavuutta, sillä erilaisten työmaatyypien eri vaatimukset perehdytykselle tulivat hyvin haastatteluissa ilmi.

Tutkimuksen luotettavuutta puolestaan laskee otoksen koko, haastatteluun vastasi kaiken kaikkiaan seitsemän toimihenkilöä. Tutkimuksesta olisi saatu mahdollisesti hieman luotettavampi, mikäli vastaajia olisi ollut enemmän. Myös työmaat, joilla haastattelut suoritettiin, vaikuttivat vastausten luotettavuuteen. Useat haastatteluihin vastanneet vertasivat asioita vain sillä hetkellä käynnissä olleeseen työmaahan. Luotettavuutta olisi nostanut vieläkin useampien työmaatyypien mukanaolo.

Haastatteluista saadut tulokset perustuivat pitkälti haastateltujen kokemuksiin ja niistä tehtyihin omiin tulkintoihin. Uskon, että opinnäytetyö ei olisi niin luotettava, ellei siihen olisi sisällytetty haastattelututkimusta.

6.2 Kokemukset kehittämistyöstä

Koin kehittämistyön tekemisen hyvin mielenkiintoisena ja palkitsevana. Työ kehitti erityisesti omia tiedonhakutaitojani ja ammatillisia yhteistyötaitojani. Myös itse kehittämisprosessi oli erittäin opettavainen. Uskon, että kehittämistyöstä saamani kokemukset ovat erittäin arvokkaita työelämään siirryttäessä.

Yhteistyö toimeksiantajana toimineen SRV:n kanssa sujui koko työn ajan erinomaisesti. Lukuiset työn aikana pidetyt ohjauspalaverit sekä mukanaolo kehittämistyöryhmässä toivat minulle arvokasta kokemusta työelämän kehittämisprojektissa mukana olemisesta. Myös SRV koki työn todella hyödylliseksi ja heidän toimintaansa kehittäväksi.

6.3 Tutkimuksen tavoitteiden täyttyminen

Työ toteutettiin aikavälillä joulukuu 2013 – toukokuu 2014. Työn tavoitteena oli kehittää uusi perehdytysmateriaali SRV Keski-Suomen toimihenkilöiden käyttöön, jossa otettaisiin huomioon 1.7.2014 voimaan astuvien lakimuutosten vaikutus. Perehdytyksestä haluttiin samanaikaisesti sekä tehokkaampi että entistä opettavaisempi.

Tutkimuksen tavoitteet täyttyivät täysimääräisesti. Työn tutkimustuotoksena laadittiin suoritusohje perehdyttämiseen (ks. liite 9) sekä uudistettu perehdytysmateriaali SRV Keski-Suomen työnjohdolle (ks. liite 10). Materiaalit otettiin välittömästi käyttöön niiden valmistuttua. Materiaaleista saatu palaute oli positiivista.

6.4 Kehitystyön vaikutukset

Konkreettisia kehitystyön vaikutuksia ei työn aikana valitettavasti päästy kokemaan ajan loppumisen vuoksi. Konkreettisilla vaikutuksilla tarkoitan lähinnä uuden materiaalin käytöstä syntyvää ajansäästöä.

Uskon kuitenkin, että uudella materiaalilla helpotetaan työmaaperehdytystä. Laadittu ohjeistus on käytännönläheinen ja yksiselitteinen.

6.5 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Lakimuutosten myötä työmaille käyttöön otettavat kulunvalvontajärjestelmät mahdollistavat järjestelmien hyödyntämisen myös työmaalogistiikan hallinnassa. Mielestäni järjestelmien hyödyntäminen esimerkiksi työmaan materiaalivirtojen seurannassa toisi mukanaan uuden kehitysaskeleen koko rakennusalan kehittämiseen. Näin voitaisiin parantaa myös rakentamisen laatua esimerkiksi vähentyneenä materiaalihukkana ja koko kokonaisuuden parempana hallitsemisena.

Eräänä jatkotutkimusmahdollisuutena olisi myös työmaan turvallisuusviestinnän kehittäminen. Rakennustyömaan viestintä on yleensä todella haasteellinen toteuttaa siten, että se olisi aivan jokaisen työmaalla toimivan tahon saatavissa. Eräs vaihtoehto turvallisuusviestinnän toteuttamiseen onkin esimerkiksi sähköinen infonäyttö. Tähän aiheeseen on ottanut kantaa Rakennusteollisuus RT:n työturvallisuuslehti JOKKA artikkelissaan ”Infonäytöt tulevat turvallisuusviestintään”.

Artikkelin mukaan infonäyttöjen avulla voidaan välittää esimerkiksi lainsäädäntöön ja urakoitsijan velvollisuuksiin liittyvää tietoa. Näytöstä voitaisiin näyttää myös diaesityksiä työturvallisuudesta sekä esimerkiksi TR-mittausten tuloksia. Artikkelin mukaan näytöistä saadaan rakennusliikkeille veloitusettomia, jos niihin myydään mainosai-
kaa esimerkiksi tarvikemyyjille, lounasravintoloille, työvaatekauppiaille ja konevuokraamoille. Kuluja tulisi tällöin ainoastaan sisällön tuotannosta ja siihen liittyvästä työstä. (Palmén & Moilanen 2014.)

Infotaulun kautta tapahtuvan tiedottamisen voisi tarpeen mukaan suunnata myös eri kieliryhmille. Taulun voisi sijoittaa työmaan sisäänkäynnille siten, että tiedotteet olisivat myös ohikulkijoiden nähtävissä. Tällä tavoin työmaan päätoteuttaja voisi antaa itsestään myönteistä yrityskuvaa myös muille, kuin työmaalla toimiville tahoille.

Lähteet

- A 15.6.2006/475. Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 17.3.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2006.
- A 18.6.2003/577. Valtioneuvoston asetus työpaikkojen turvallisuus- ja terveellisyysvaatimuksista. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 22.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2003.
- A 26.1.2006/85. Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta melusta aiheutuvilta vaaroilta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 18.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2006.
- A 26.3.2009/205. Valtioneuvoston asetus rakennustyön turvallisuudesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 3.3.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, 2009.
- A 403/2008. Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 17.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2008.
- A 48/2005. Valtioneuvoston asetus työntekijöiden suojelemisesta tärinästä aiheutuvilta vaaroilta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 18.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2005.
- A 644/2011. Valtioneuvoston asetus räjäytys- ja louhintatyön turvallisuudesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 22.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2011.
- A 715/2001. Valtioneuvoston asetus kemiallisista tekijöistä työssä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 18.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2001.
- A 716/2000. Valtioneuvoston asetus työhön liittyvän syöpävaaran torjunnasta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 17.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2000.
- A7-0249/2013. Report of the European Parliament on the proposal for a directive of the European Parliament and the Council on the enforcement of directive 96/71/EC concerning the posting of workers in the framework of the provision of services. Säädos Euroopan Parlamentin sivuilla. <http://www.europarl.europa.eu/portal/en>, Plenary, Reports, Search.
- Ahlberg, T. 2013. Tapaturmataajuuden taakse kannattaa kurkistaa. Jokka-lehti 1/2013, 7.

- Ahokas, L. & Mäkeläinen, J. 2013. Perehdyttäminen ja työnopastus. 1. p. Työturvallisuuskeskus TTK:n julkaisu.
- Harmaa talous 2013. 2013. Tiedote verohallinnon sivustolla 20.11.2013. Viitattu 5.3.2014. <http://www.vero.fi/fi-FI>, tietoa verohallinnosta, tiedotteet.
- Historia. N.d. Perustietoa SRV:n historiasta SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 11.2.2014. <https://www.srv.fi/>, SRV yhtiönä, historia.
- Honkaheimo, S. 2012. Työturvallisuuden kehittäminen rakennustyömaalla. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu, Liiketoiminnan logistiikka, Hankintojen johtaminen
- Jouhilampi, N. & Niemi, S. 2009. Perehdyttämisaineisto ydinvoimalaitostyömaan rakentamisen yksikölle: Case Olkiluoto 3 – projekti, Teollisuuden Voima Oyj. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu, Liiketalouden koulutusohjelma, Laaja suuntautumisvaihtoehto.
- Kaipio, H. 2014. Työntekijäluettelo ja tiedonantovelvollisuus 1.7.2014 alkaen. Talonrakennusteollisuus RT:n luento 6.2.2014 Jyväskylän ammattikorkeakoulussa
- Kalatatama. N.d. Tietoa SRV:n Kalatataman keskus-hankkeesta SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 18.4.2014. <https://www.srv.fi/>, Kalatatama
- Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kiiveri, M. 2012. Työmaalla tapahtuvan perehdytyksen sisältö ja toimintatavat. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu, Tekniikan ja liikenteen ala, Rakennustekniikka.
- Konsernin rakenne. n.d. Perustietoa SRV:n yhtiörakenteesta SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 11.2.2014. <https://www.srv.fi/>, SRV yhtiönä, konsernin rakenne.
- Koskenvesa, A., Sahlstedt, S., Kivimäki, C., Lindberg, R. & Mäkeläinen, J. 2013. Esimiehen työsuojeluopas – Rakentaminen. Työturvallisuuskeskus TTK. 1. Painos.
- Käyhty, V. 2014. Ilmoitusvelvollisuuden laajennus tuo lisävastuita työmaille. Rakennuslehti 14.3.2014, 2.
- L 19.11.1993/998. Laki nuorista työntekijöistä. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 15.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 1993.
- L 20.1.2006/44. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 15.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2006.

L 21.12.2001/1383. Työterveyshuoltolaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 15.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2001.

L 23.8.2002/738. Työturvallisuuslaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 3.3.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2002.

L 24.5.2013/364. Laki työturvallisuuslain muuttamisesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 12.2.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2013.

L 24.5.2013/363. Laki verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 12.2.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 2013.

L 30.4.2004/301. Ulkomaalaislaki. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 13.5.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 2004.

L 9.12.1999/1146. Laki lähetetyistä työntekijöistä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 13.5.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 1999.

Lindén, J. 2012. Perehdyttämismenetelmän kehittäminen. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu, Tekniikan ja liikenteen ala, Rakennustekniikka.

Manninen, R. 2014. SRV:n Jyväskylän yliopiston päärakennuksen korjausrakentamistyömaan kulunvalvontajärjestelmä. Valokuvat 4.4.2014.

Markkanen, J. 2011. Rakennustyömaan turvallisuussuunnittelu. 2. uud. p. Helsinki: Suomen Rakennusmedia Oy.

Merjama, J., Leino, A. & Kuukkanen M. 2008. Työturvallisuuspakka. Työturvallisuuskeskus TTK.

Nolla tapaturmaa. N.d. Tietoa Nolla tapaturmaa-hankkeesta Rakennusteollisuus RT:n sivustolla. Viitattu 18.4.2014. <http://www.rakennusteollisuus.fi/>, Tietoa alasta, Työturvallisuus, Nolla tapaturmaa

Nurminen, T. 2007. Rakennustyömaan perehdyttämisen kehittäminen. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu, Rakennustekniikan koulutusohjelma, Rakennustuotanto.

Pakarinen, A. 2013. Työturvallisuuden kehittäminen sairaalarakennushankkeissa. Opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu, Tekniikan ja liikenteen ala, Rakennustekniikan koulutusohjelma.

Palmén, K. & Moilanen, J. 2014. Infonäytöt tulevat turvallisuusviestintään. Jokka-lehti 1/2014, 12.

Rakennusalan työehtosopimus urakkahinnoitteluineen 2014-2016. 2014. Talonrakennusteollisuus ry:n ja Rakennusliitto ry:n välinen työehtosopimus Rakennusliiton sivustolla. Viitattu 1.4.2014. <http://rakennusliitto.fi/wp-content/uploads/2012/10/rakennusalan-tyoehtosopimus-2014-.pdf>

Rakennustyö ja yhteinen rakennustyömaa. 31.3.2014. Viitattu 17.4.2014. <http://www.tyosuojelu.fi/fi/rakennustyonturvallisuus/3694>

Referenssit. N.d. Perustietoa SRV:n referensseistä SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 18.4.2014. <https://www.srv.fi/>, Referenssit

SRV Malli. N.d. Perustietoa SRV:n yhteistoimintatoteutusmallista SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 12.2.2014. <https://www.srv.fi/>, SRV yhtiönä, SRV malli

Talousrikollisuuden torjunta: tavoitteena täydellinen läpinäkyvyys. N.d. Tietoa SRV:n yritys vastuusta talousrikollisuuden torjunnassa SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 18.4.2014. <https://www.srv.fi/>, Vastuullisuus, Talousrikollisuuden torjunta: tavoitteena täydellinen läpinäkyvyys

Toimitilarakentaminen. N.d. Tietoa SRV:n toimitilarakentamispalveluista SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 18.4.2014. <https://www.srv.fi/>, Palvelut, Toimitilarakentaminen

Työhön perehdyttäminen ja opastus. 2009. Työturvallisuuskeskus TTK:n julkaisu TTK:n sivustolla. Viitattu 7.4.2014. http://www.tyoturva.fi/files/800/Tyohon_perehdyttaminen2009.pdf

Urakka- ja työntekijätiedot. N.d. Tietoa uusista rakentamisen ilmoitusvelvollisuuksista Verohallinnon sivustolla. Viitattu 19.4.2014 <http://www.vero.fi/>, Yritys- ja yhteisöasiakkaat, Osakeyhtiö ja osuuskunta, Urakka- ja työntekijätiedot

Vastuullisuus. N.d. Tietoa SRV:n yritys vastuusta SRV Yhtiöt Oyj:n sivustolla. Viitattu 18.4.2014. <https://www.srv.fi/>, Vastuullisuus

Veronumerorekisteri. N.d. Tietoa Veronumerorekisteristä rakennus alalla Verohallinnon sivustolla. <http://www.vero.fi/>, Henkilöasiakkaat, Veronumero, Veronumerorekisteri

VNp 1404/1993. Valtioneuvoston päätös työntekijäin suojelusta työssä esiintyvän melun aiheuttamilta vaaroilta ja haitoilta. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 17.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 1993.

VNp 1407/1993. Valtioneuvoston päätös henkilösuojainten valinnasta ja käytöstä työssä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 17.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 1993.

VNp 1409/1993. Valtioneuvoston päätös käsin tehtävistä nostoista ja siirroista työssä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 18.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 1993.

VNp 21.12.1994/1380. Valtioneuvoston päätös asbestityöstä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 16.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö, vuosi 1994.

VNp 976/1994. Valtioneuvoston päätös työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden käytöstä. Säädos säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 17.4.2014. <http://www.finlex.fi/fi/>, lainsäädäntö, säädökset alkuperäisinä, vuosi 1994.

Vuosikertomus 2013. 2014. SRV Yhtiöt Oyj:n 21.2.2014 julkaisema vuosikertomus liike-toimintakaudesta 2013. Viitattu 16.3.2014. https://www.srv.fi/sites/default/files/editor/investors/annual_general_meeting/2013_srv_vuosikertomus.pdf

Wartiovaara, V. 2014. Torjumalla harmaata taloutta parannetaan työturvallisuutta. Jokka-lehti 1/2014, 12.

Liitteet

Liite 1. Rekisteriseloste. Täytetty Rakennusteollisuus RT:n JAMK:ssa pidetyn työturvallisuusinfon mukaisesti. (Kaipio, H. 2014.)

Lue täyttöohjeet ennen rekisteriselosteen täyttämistä. Käytä tarvittaessa liitettä.

REKISTERISELOSTE Henkilötietolaki (523/1999) 10 §

Laatimispäivä
MALLI

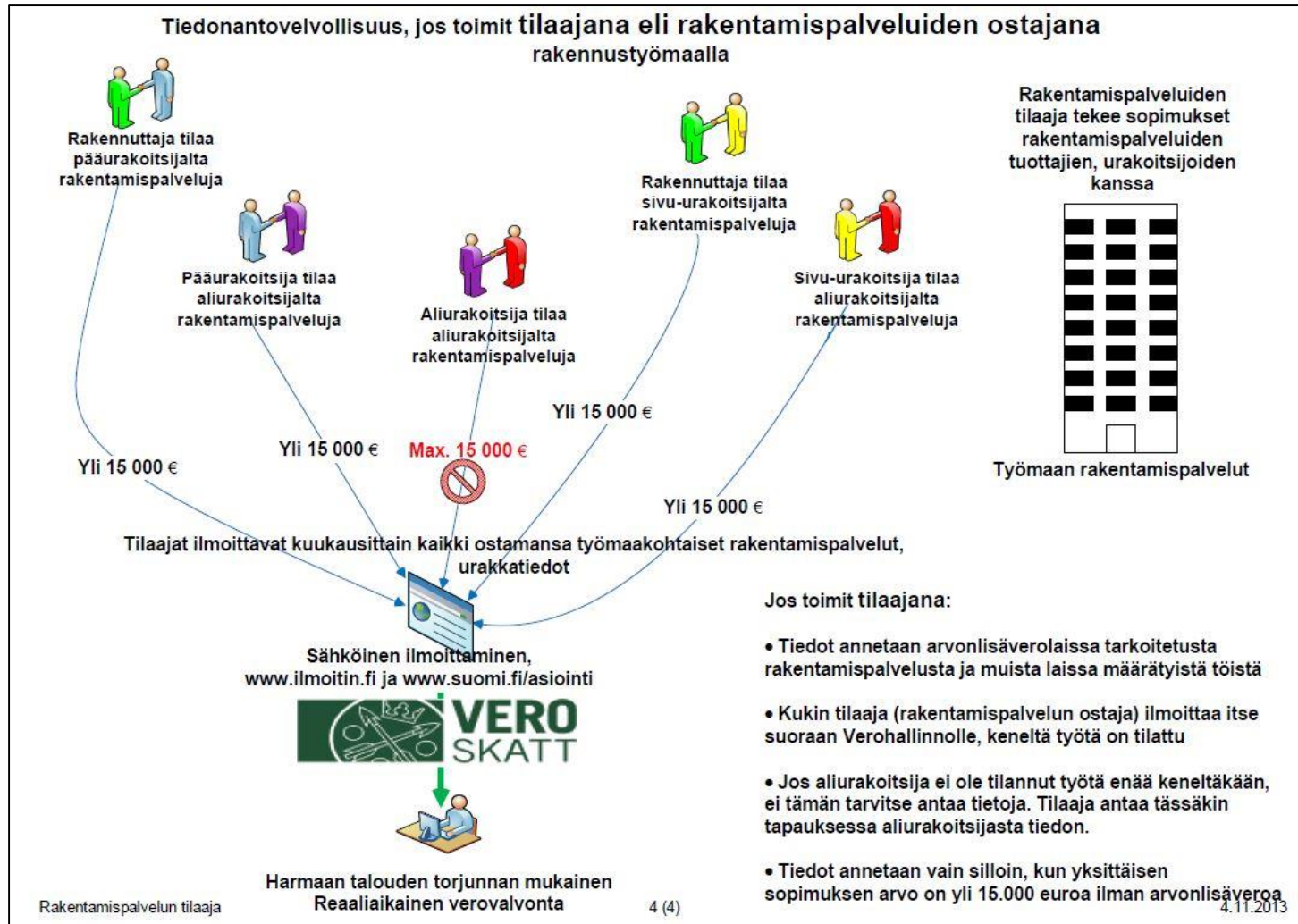
1a Rekisterinpitäjä	Nimi Osoite Muut yhteyshenkilöt (esim. puhelin virka-aikana, sähköpostiosoite)
2 Yhteyshenkilö rekisteriä koskevissa asioissa	Nimi Osoite Muut yhteyshenkilöt (esim. puhelin virka-aikana, sähköpostiosoite)
3 Rekisterin nimi	Verotusmenettelylain 15 b §:n edellyttämä henkilörekisteri
4 Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus	Työmaan päätoteuttajalla on velvollisuus antaa tietoja Verohallinnolle verovalvontaa varten
5 Rekisterin tietosisältö	Rekisteri sisältää verotusmenettelylain edellyttämät tiedot yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työsuorittajista samoin kuin työnantajista ja vuokratyöntekijöistä. Näitä tietoja ovat mm. tarpeelliset yksilöinti- ja yhteyshenkilötiedot (nimi, henkilötunnus, veronumero, osoitetiedot) sekä tiedot työnantajan kotivaltioista, työ- ja toimeksiantosuhteen laadusta sekä työskentelyä ja Suomessa oleskelua samoin kuin vakuuttamista koskevat tiedot.
6 Säännönmukaiset tietolähteet	Tiedot saadaan työmaan työntekijöiltä, heidän työnantajiltaan sekä itsenäisiltä työsuorittajilta.

REKISTERISELOSTE

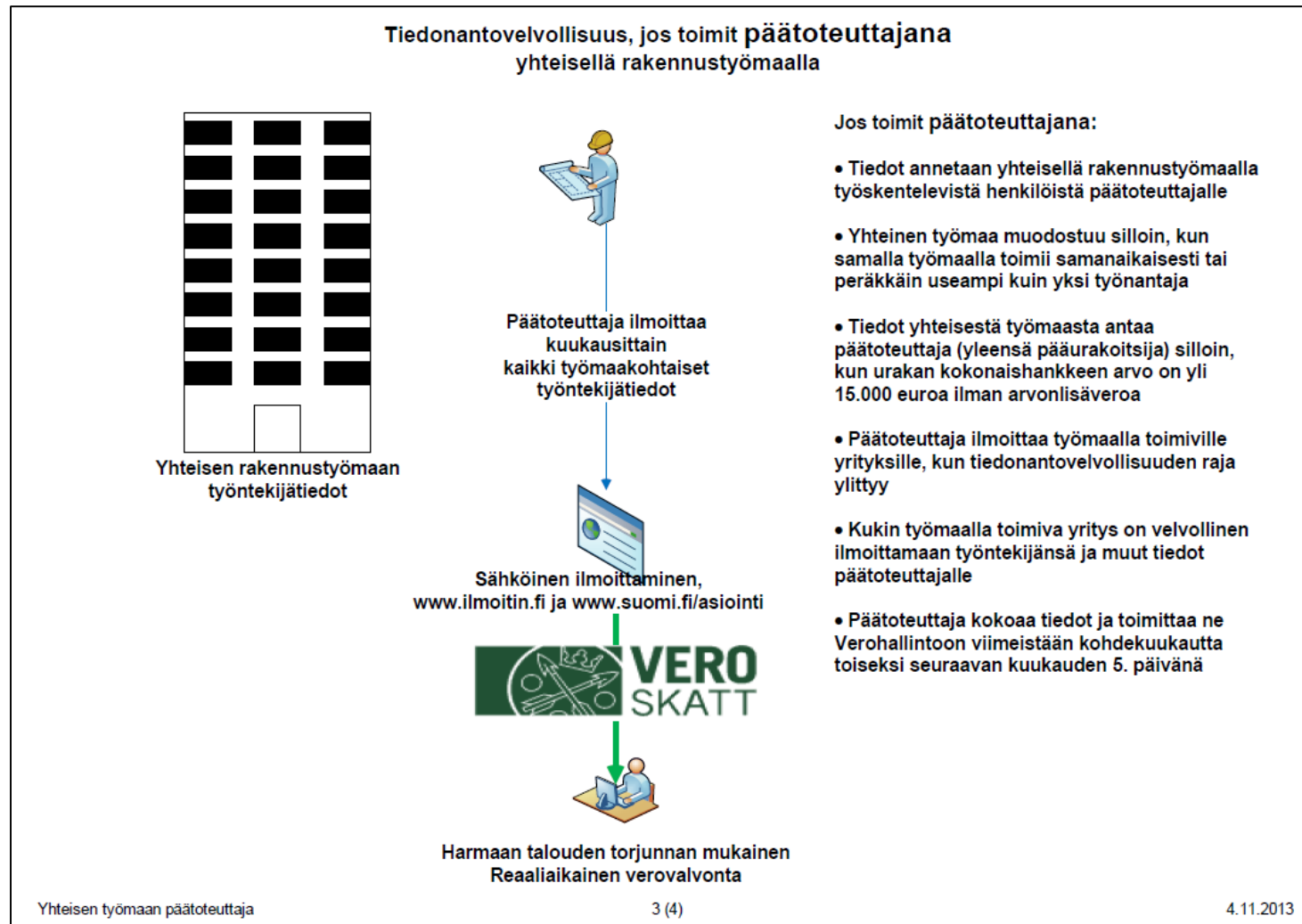
2

7 Tietojen sään- nönmukaiset luovutukset	Tiedot luovutetaan kuukausittain Verohallinnolle.
8 Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle	-
9 Rekisterin suojauksen periaatteet	A Manuaalinen aineisto B ATK:lla käsiteltävät tiedot Yrityksen tietojärjestelmä on suojattu...

Liite 2. Tilaajan tiedonantovelvollisuus (Urakka- ja työntekijätiedot. n.d.)

Liite 3. Pää toteuttajan ilmoitusvelvollisuus (Urakka- ja työntekijätiedot. n.d.)

Liite 4. Perekhytyslomake

SRV		LUOTTAMUKSELLINEN	
URAKOITSIJAN TYÖNTEKIJÄN TYÖMAAPEREHDYTYKS			
Työkohteen nimi Äänekosken terveyskeskus		Lupa voimassa (alku- ja loppumispvm)	
URAKOITSIJAN TIEDOT			
Tilaaajan nimi			
Paikannuksava yritys SRV Rakennus Oy		Y-tunnus 1728244-6	
Osoite Tarvonsalmenkatu 15, 02600, ESPOO, Suomi		Työnjohtaja	
Tapaturmavakuutusyhtiö		Summa	
-		-	
Lähetetyt työntekijät: Edustajan nimi, puhelin ja osoite Suomessa:			
Ulkomailla vuokratyöntekijäillä oltava suomalainen verokortti. Ulkomaalaisilta työntekijöiltä otettava passikopio.			
TYÖNTEKIJÄN TIEDOT			
		LUVAT JA PÄTEVYYDET	
		Pvm/voimassa	
Nimi		Pakolliset	
Katuosoite		- Kuvallinen henkilökortti	
Postiosoite		- Työturvallisuuskortti	
Puhelin		- Tulityökortti	
Syntymäaika-Hetu		- Turvasuojaaja (nimetyt työt)	
Kansalaisuus Suomi		- Tieturvakortti	
Verotuskuunta		Ensiapukoulutus	
Ammatti Muu		Työterveystarkastus tehty	
		Passikopio otettu	
		Veronumero	
		RFID-tunnus	
		Avain	
OPPAAT			
Henkilökohtainen työmaasite VIISARI ☐ Turvallisesti Raksalla –opas ☐ Raturva 2 info ☐			
SRV:N TOIMESTA TYÖNTEKIJÄLLE SELVITETTÄVÄT ASIAT			
1. Rakennuskohteen yleisesittely ☐		9. Työmaan järjestys ja siisteys ☐	
2. Työsuojeluorganisaatio ☐		- jätteen lajittelu, varastointi ☐	
3. Sosiaaliltilat ☐		10. Telineet ja kulkutiet ☐	
4. Ajoneuvo- ja henkilöliikenne ☐		11. Putoamissuojaus ☐	
5. Materiaalivarastointi ☐		12. Nosturit ☐	
6. Hitsaus- ja nestekaasut ☐		13. Rakennushissit ja nosturit ☐	
7. Ensiapuvalmius ☐		14. Työmaasähköistys ☐	
8. Paloturvallisuus ☐		15. Jätteiden käsittely ja lajittelu ☐	
- alkusammutuskalusto		16. Työmaatarastukset (TR-mittaus) ☐	
- tulityöt ja luvat		17. Terveydelle vaaralliset aineet ☐	
- palo- ja pelastautumissuunnitelma			
		18. Työmaan erityisriskit ☐	
		- kirjallinen työn riskien ja arviointi ja työsuunnitelma	
		19. Työkohteeseen tutustuminen ☐	
		Pvm: _____	
		20. Henkilönostimien käytön opastus ☐	
URAKOITSIJAN VELVOITTEET			
1. Työterveyshuolto: Järjestäjän nimi ja osoite: ☐			
2. Henkilökohtaiset suojaimet (suojavaatetus, -kypärä, kuulon- ja silmiensuojaimet) ☐			
3. Käsitölkoneet (CE-merkki) ja pientarvikkeet ☐			
Perekhytys			
Paikka ja pvm 06.03.2014		Työntekijän allekirjoitus	

Liite 5. Työmaaesite Viisari

<p>SRV RAKENNUS- YHTIÖ OY</p> <p style="text-align: right;">VIISARI</p> <p style="text-align: center;">JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO C-RAKENNUS</p> <p>TYÖ nro: 5158</p>	<p>VAARATILANNEILMOITUS:</p> <p>Sattumispäivä: Kellonaika:</p> <p>Tapaturma Läheltä piti -tilanne Mitä tapahtui? (Mitä oltiin tekemässä? Millä välineillä? Mitä sattui?)</p> <p>Miksi? (Mitkä asiat vaikuttivat tilanteen syntymiseen?)</p> <p>Ilmoittajan nimi ja yritys:</p>
<p style="text-align: center;">Viisari</p> <p>Työmaan Yleistiedot: Rakennuskohde. - Nimi: Jyväskylän yliopisto C-rakennus - Osoite: Seminaarinkatu 15, 40100 JYVÄSKYLÄ</p> <p>Päätoteuttaja. - Nimi: SRV Rakennus Oy - Osoite Vapaudenkatu 60, 40100 JYVÄSKYLÄ Rakennuttaja: Suomen yliopistokiinteistöt Oy Käyttäjät: Jyväskylän yliopisto Kohteen tiedot: Sisäilmakorjaus Brutto pinta-ala: 9 017 m² Rakennusaika: 12/2013- 5/2015</p> <p>Projektiorganisaatio: Projektiorganisaatio: Projekti johtaja: - Nimi: Timo Kauppi</p> <p>Työmaapäällikkö: - Nimi: Petteri Savola - GSM Numero: 0400-908 154 Tulityöluvan myöntämisoikeus: ☒ kyllä</p> <p>Projekti-insinööri: - Nimi: Jussi Närhi - GSM Numero: 040-749 4586</p> <p>Työmaamestari: - Nimi: Markus Almgren - GSM Numero: 040-550 3966 Tulityöluvan myöntämisoikeus: ☒ kyllä</p>	<p>Projektin työsuojeluorganisaatio: Työsuojelupäällikkö. - Nimi: Markus Almgren - GSM Numero: 040-550 3966</p> <p>Työsuojeluvaltuutettu. - Nimi: Mika Mäkinen - GSM Numero:</p> <p>Päälähtämismies. - Nimi: Manu Kivisaari - GSM Numero: 050 371 5255</p> <p>Turvallisuuskoordinaattori - Nimi: Jari Korpisaari - GSM Numero: 040 5652 429 - Sähköposti: jari.korpisaari@srv.fi</p> <p>Email: etunimi.sukunimi@srv.fi</p>

Projektin erityismääräykset.

- *Kuvallinen henkilötunniste sekä työmaakotainen perehdytystarra ovat pakollisia työmaa-alueella liikuttaessa.
- *Huumaavan aineen tai alkoholin vaikutuksen alaisena oleminen työmaa-alueella on kielletty (0-toleranssi).
- *Työpisteen valaisimet oltava ei-lämpöä tuottavia ja varustettu jalalla.
- *Yli 2 m:n korkuisten A-tikkaiden käyttö on kielletty. 1-2 m korkuisissa oltava jaloissa levikkeet.
- *Suojakypärän ja huomiovärisen työasun käyttö pakollista koko työmaa-alueella.
- *Tupakointi sallittu vain tupakoinnille osoitetuilla paikoilla.
- *Autojen pysäköinti työmaa-alueella on kielletty.
- *Korkean rakennuskohteen erityisvaatimukset on huomioitava kaikessa toiminnassa.
- *Alueella käytetään sähköistä kulunvalvontaa.
- *Materiaalien purkupaikat on sovittava SRV:n työnjohdon kanssa. Tavaranpurku sallittu ainoastaan työnjohdon osoittamiin paikkoihin. Kaikissa tilauksissa on oltava tilaajan nimi ja vastaanottaja.

Keskeiset puhelinnumerot.

Yleinen hätänumero	112
Pelastuslaitos	112
Poliisi	112
Lähin Terveysasema:	Jyväskylän keskussairaala
	Keskussairaalan tie 19
	40600, JYVÄSKYLÄ
	Puhelinvaihte: 014-269 1811
AVI (työsuojelupiiri)	Puhelinvaihte: 029-501 8450

TYÖMAALLA TEHTÄVÄT TULITYÖT

Tulitöitä tehtäessä tulee aina noudattaa päätoteuttajan tulitöiden valvontasuunnitelmaa.

Tulityötä tekevällä henkilöllä tulee aina olla **voimassa tulityökortti**.

Ennen tulitöiden aloittamista tulee sitä varten hakea SRV:n edustajan myöntämä tulityölupa.

Myönnettävä tulityölupa tulee aina allekirjoittaa henkilökohtaisesti.

Tulitöitä suoritettaessa tulee aina noudattaa voimassaolevia vakuutusyhtiön suojeluohjeita.

Tulitöiksi luokitellaan esimerkiksi seuraavat koneilla ja laitteilla tehtävät työt:

- hionta ja
- leikkaus laikkakoneella
- hitsaustyöt (sähkö- ja kaasu)
- juotostyöt (sähkö- ja kaasu)
- kuumailmapuhallintyöt
- kaikki avotulta sisältävät työvaiheet (esim. kaasupoltin)

TAPATURMAT JA LÄHELTÄ PITI -TILANTEET

Jokaisesta tapaturmasta ja läheltä piti -tilanteesta on kerrottava esimiehelle.

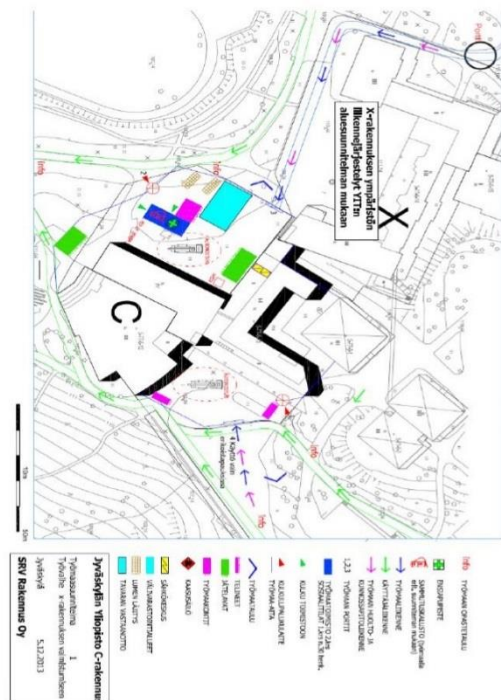
Korjaavat toimenpiteet vähentävät tapaturmia.

Vaaratilanteista ilmoittaminen mahdollistaa toimenpiteet ennen kuin varsinaista tapaturmaa tai onnettomuutta ehtii sattua.

Voit käyttää oheista **vaaratilanneilmoituslomaketta** tapaturmasta tai läheltä piti -tilanteesta ilmoittamiseen.

Täytä se ja anna esimiehellesi.

ALUESUUNNITELMA

Liite 6. Haastattelututkimuksen kysymykset

1. Kuvaile perehdyttämisen nykytilannetta SRV:llä.
2. Kuvaile perehdyttämisessä käytettävää materiaalia.
3. Mitä mieltä olet materiaalista?
4. Mitä mieltä olet perehdyttämiseen kuluvan työajan määrästä?
5. Miten perehdytys tulisi mielestäsi suorittaa paljon kokemusta omaaville työntekijöille? Entä vähän kokemusta omaaville?
6. Eräs vaihtoehto perehdyttämisessä on järjestää yhteinen perehdyttämisajan kohta työmaan työntekijöille. Mitä mieltä olisit tällaisesta järjestelystä ja kuinka usein tilaisuus kannattaisi mielestäsi pitää?
7. 1.7.2014 astuu voimaan laki työmaan päätoteuttajan ilmoitusvelvollisuudesta verottajalle. Tästä syystä tullaan usealla SRV:n työmaalla ottamaan käyttöön sähköinen kulunvalvontajärjestelmä. Miten opettaisit järjestelmän oikean käytön työntekijöille perehdytystilanteessa?
8. Mitä mieltä olet seuraavasta vaihtoehdosta: Pääurakoitsija perehdyttäisi ainoastaan aliurakoitsijan yönjohtajan/nokkamiehen, joka puolestaan perehdyttäisi omat työntekijänsä. Lomakkeet palautettaisiin täytettyinä pääurakoitsijalle, joka veisi ne SRV:n järjestelmään.
9. Millaisilla menetelmillä perehdytyksestä saataisiin mielestäsi mahdollisimman opettavainen niin, että perehdytettävä työntekijä oppisi asiat hyvin?
10. Miten nykyisiä perehdytyskäytäntöjä tulisi ylipäätään mielestäsi kehittää?

Liite 7. Työn riskien arviointilomake

TOIMINTAJÄRJESTELMÄ

SRV
 Työmaa: _____ pvm. _____ 1 (3)

TYÖN RISKIEN ARVIOINTILOMAKE

Arvioinnin suorittaja(t): _____

Työkokonaisuus (työn nimi/numero ja lyhyt kuvaus): _____

Pvm: _____ Alue: _____

Työvaihe	Riski/ ongelma	Toimenpiteet ja tarvittavat työohjeet/ -suunnitelmat	Vastuhenkilö

rev. 13.9.2012

TOIMINTAJÄRJESTELMÄ

SRV
 Työmaa: _____ pvm. _____ 2 (3)

Saat lisää rivejä painamalla taulukon oikeassa alakulmassa olevassa ruudussa tabulaattori-näppäintä.

TRA:SSA MÄÄRITELLYT TOIMENPITEET ON ARVIOITU RIITTÄVIKSI RISKIEN HALLITSEMISEKSI.

rev. 13.9.2012

Rakennuskohteen yleisesittely

Rakennuskohde: Jyväskylän yliopisto C-rakennus, työnro 5158

Seminaarinkatu 15, 40100 JYVÄSKYLÄ

Rakennuttaja: Suomen yliopistokiinteistöt Oy

Hankkeen laajuus: 9 017 bm²

Rakennusaika: 12/2013 – 5/2015

SRV

Työmaan erityispiirteet

- Alvar Aallon suunnittelema kohde. Kuuluu Aallon merkittävimpiin rakennuksiin → rakennus on vahvasti suojeltu sisältä ja ulkoa
- Esim.
- Osa lattiapinnoista säilytetään mm. punatiilipintaiset lattiat
 - Punatiili sisä- ja ulkoseinät säilytetään
 - Tuloaulan alakatto puretaan ja asennetaan takaisin paikoilleen
 - Ikkunat irroitetaan, kunnostetaan ja asennetaan takaisin paikoilleen

 - Säilytettävät rakennusosat on suojattava huolellisesti ettei ne vahingoitu rakentamisen aikana

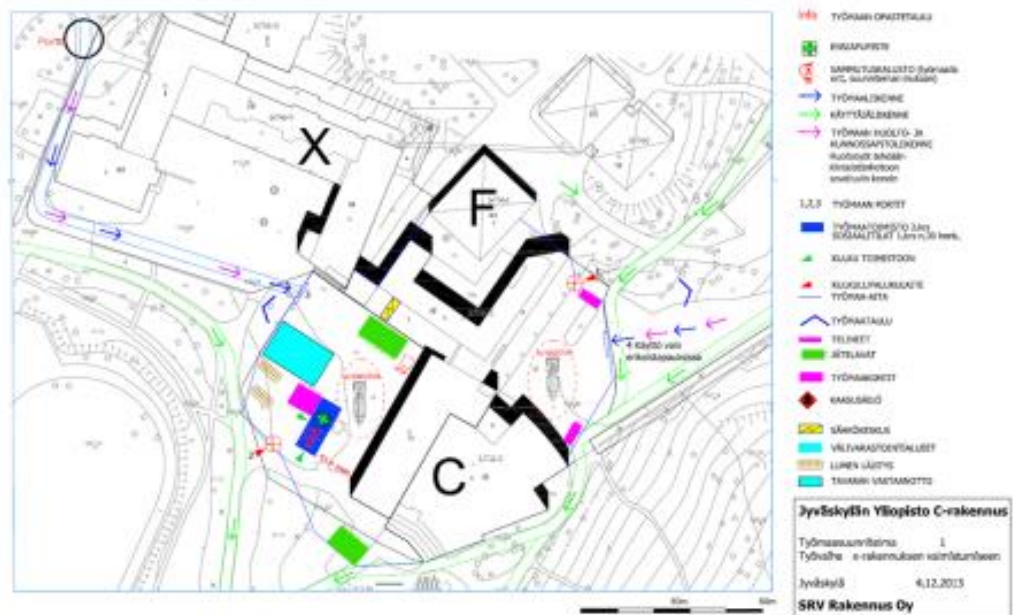
HUOM! Jos jokin kohta työmaalla on epäselvä kysy ennen kuin aloitat työt!

SRV

Työmaasuunnitelma: Seminaarinmäki

Työmaasuunnitelma: työmaa-alue

Työsuojeluorganisaatio

- Työmaapäällikkö: Petteri Savola
- Työsuojelupäällikkö: Markus Almgren
- Työsuojeluvaltuutettu: Mika Mäkinen
- Varavaltuutettu: Jarmo Juhola

- SRV Pääluottamusmies : Manu Kivisaari

Noudatettavia lakeja ja sopimuksia:

Työlainsäädäntö, työturvallisuus säädökset, työehtosopimukset, Urakkasopimukset ja YSE

Perehdytys

- Jokaisen työntekijän tulee käydä perehdytys ennen työmaalle menoa. Perehdytyksessä kerrotaan työmaan käytännöt ja erityispiirteet
- Työntekijällä on oltava palkkaa maksavan työnantajan kuvallinen henkilötunniste, veronumero sekä voimassa oleva työturvallisuuskortti.
- Työntekijän palkan maksavan yrityksen tulee toimittaa viranomaisdokumentit SRV:lle etukäteen
- Urakoitsijan työnjohto vastaa työkohteen opastuksesta

Henkilöliikenne

- Perekdytyksen jälkeen työntekijä saa työmaakohtaisen kypäretarran tai kulkuluvan sekä mahdollisesti sähköisen kulkukortin, jolla pääsee kulkemaan henkilöporteista.
- Työmaalle kulku ja poistuminen tapahtuvat työmaasuunnitelman mukaisesti
- Tavaraliikenne hoidetaan työmaasuunnitelman mukaisesti
- Työmaalla on käytössä tallentava kameravalvonta

SRV

Sosiaalitulat

- Sosiaalitulat on tarkoitettu pukeutumista, peseytymistä ja ruokailua varten
- Tilojen käyttö varastona on kielletty
- Pukukaapin ovesta on oltava työntekijän nimi ja työnantaja

Työmaalla noudatetaan sovittuja työaikoja

- Ylitöistä on sovittava aina SRV:n työnjohdon kanssa

SRV

Materiaali- ja ajoneuvoliikenne

- Tavaratoimituksista ja varastoinnista on sovittava SRV:n kanssa työmaan käytäntöjen mukaisesti.
 - Nosto- ja siirtokaluston tarve on sovittava tilauksen/varauksen yhteydessä
- Varastointiin käytetään vain työmaasuunnitelmassa osoitettuja varastoalueita
- Urakoitsija vastaa työmaalle tuotujen materiaalien ja työkalujen vakuuttamisesta
- Työmaan pelastusreitit on pidettävä liikennekelpoisina

Paloturvallisuus, hitsaus ja nestekaasut

Työ, josta syntyy kipinäintiä tai on tulipaloriski vaatii tulityöluvan

- Tulityöluvan saamisen edellytyksenä tulityöntekijällä on oltava voimassa oleva tulityökortti ja erillinen alkusammutuskalusto
- Tulitöiden jälkivartiointiaikoja on noudatettava
- Palo- ja pelastussuunnitelma on nähtävillä työmaan ilmoitustaululla
- Alkusammutuskaluston sijainnit on merkitty työmaalla
- Kaasupullot säilytetään telineissä tai muuten on kytkettävä kiinni, myös tyhjät pullot

Tulityöohjeiden rikkomisesta seuraa sanktio

Ensiapuvalmius

- Häätötilanteissa toimitaan työmaakohtaisen ohjeen mukaisesti
- Ensiapupisteitä löytyy merkityistä paikoista taukotiloista ja työmaalta
- Työmaata lähimmän lääkäriaseman yhteystiedot:

Jyväskylän keskussairaala

Keskussairaalan tie 19

40600, JYVÄSKYLÄ

Puhelin vaihde: 014 2691811

Vaara-, läheltäpiti-tilanteet ja työtaturmat on ilmoitettava aina SRV:n työnjohdolle

Työmaan järjestys, siisteys, jätteiden käsittely ja lajittelu

- Jokainen urakoitsija vastaa omien jätteiden toimittamisesta sovittuihin pisteisiin
- Jätteet on lajiteltava ohjeiden mukaisesti
- Täysistä jäteastioista on ilmoitettava työnjohdolle

Telineet ja kulkutiet

- Jokainen urakoitsija vastaa omista telineistään - niiden tulee olla hyväksytyä mallia ja ne on kasattava ohjeiden mukaisesti, sisältäen kaiteet, nousureitit ja jalkalistat

- SRV tekee käyttöönotto tarkastuksen ja varmistaa, että telineessä on telinekortti

- Telineiden pyörät on pidettävä lukittuna aina työskentelyn aikana

SRV

- Yli 1 m:n korkuisissa A-tikkaissa on oltava vaakasukijalka
- SRV:n neuvottelemat hankintasopimukset tikkaissa, telineissä, valaisimissa ja turvavälineissä ovat alihankkijoiden käytettävissä

SRV

Putoamissuojaus

- Kaikki vapaat reunukset on varustettava jalkalistallisilla suojakaiteilla
- Aukot on suojattava tukevin suojakansin, merkittävä punaisella rastilla ja tuettava paikoilleen
- Putoamisvaarallisissa töissä on käytettävä putoamissuojajaljaita

Jokainen työntekijä on velvollinen korjaamaan tai ilmoittamaan turvallisuuspuutteen

Nosturit, nostimet ja hissit

- Isoista nostoista on sovittava SRV:n kanssa ja niistä on laadittava nostosuunnitelma
- Nostoihin käytettävät nostolaitteet tulee olla tarkoituksenmukaisia ja hyväksytyjä
- Nosturin alamiehinä ja vastaanottajina saavat toimia vain SRV:n hyväksymät henkilöt
- SRV tekee käyttöönottotarkastuksen
- Korinostimissa on putoamissuojajaljaiden käyttöpakko
- Kuljettajan työnantaja vastaa kuljettajan perehdyttämisestä nostimen käyttöön ja toimittaa käyttöluvan SRV:lle (Lista käyttäjistä/ konetyypit)

Työmaasähköistys ja -valaistus

- SRV järjestää työmaan yleissähköistyksen ja -valaistuksen
- Urakoitsijat vastaavat työpisteidensä riittävästä valaistuksesta sekä hankkivat tarvittavat jatkojohdot
- Halogeenivalaisimien ja kaapelikelojen käyttö on kielletty koko työmaalla tulipalovaaran takia

SRV

Työmaatarkastukset

- Viikoittaisen TR-mittauksen tavoitetaso on **95 %**
- Putoamissuojauksen, työskentelyn sekä siisteys ja järjestys tavoitetasot ovat **100 %**

TR- raportit ja turvallisuustiedotteet ovat luettavissa sosiaalitulojen ilmoitustauluilta

SRV

Terveydelle vaaralliset aineet

- Vaarallisille aineille altistavat työt saa suorittaa vain työhön erikoistunut urakoitsija
- Mikäli havaitset tai epäilet työalueella olevan vaarallisia aineita, ilmoita niistä työnjohdolle
- Käyttöturvatiiedotteet ovat nähtävillä työmaatoimistossa

Henkilökohtaiset suojavälineet

- Suojakypärä
- Suojalasit
- Huomiovärinen suojavaatetus
- Suojakäsineet
- Turvakengät
- Tarvittaessa:
 - Kuulonsuojaimet
 - Henkilökohtainen putoamissuojaus
 - Hengityssuojaimet
 - Turvalliseen työskentelyyn vaadittavat muut suojaimet.

Suoritusohje perehdyttämiseen

Uusi perehdytysmenetelmä

- Uudessa menetelmässä perehdytystä on kevennetty aiemmin SRV:llä työskennelleiden työntekijöiden osalta
 - "Todisteena" työntekijät käyttävät aiemmin heille SRV:n työmaalla myönnettyä kulkulupakorttia/-lätkää
- Uutta on myös 1.7.2014 voimaanastuvien lakien huomiointi
- Perehdytysmateriaali on jaettu perehdytettävien kohderyhmien mukaisesti osiin 1 ja 2
 - Aiemmin SRV:llä olleille osa 1, muille osat 1+2
- Menetelmässä perehdytyksestä on pyritty tekemään tietynlainen "opetustapahtuma"

Perehdyttämisyjärjestelyistä

- Varaa aikaa 20 min/perehdytys
- Järjestä työmaalle rauhallinen tila, jossa on käytettävissä havainnollistavaa materiaalia perehdytykseen
- Tulosta kaikki tarvittavat paperit ja lomakkeet valmiiksi ennen perehdytyksen alkua
- Pyydä työmaalle saapuvien työntekijöiden tiedot mahdollisuuksien mukaan jo etukäteen
 - Erityisesti ulkomaalaisten työntekijöiden
- Sovi yhteisestä perehdyttämisaikajankohdasta heti työmaan alussa. Aikajankohdat esimerkiksi päivittäin klo 7.30 ja tarvittaessa klo 10.00
- Järjestä kaikki työmaan perehdytykset mielellään yhden toimihenkilön vastuulle, esimerkiksi työsuojelupäällikön
- Perehdytä mahdollisuuksien mukaan koko aliurakoitsijan henkilöstö kerralla

Työmaalle perehdytettävät henkilöt

- Luetteloa pidetään Verkstorekisterissä työmaan alusta asti
(maanrakennusvaiheesta alkaen)
- Työmaalle on tarpeellisessa määrin perehdytettävä:
 - kaikki työmaalla työskentelevät ja työmaahan sopimussuhteessa olevat työntekijät
 - Myös autonostureiden ja kurottajien kuljettajat
 - Myös metsänraivaustyön suorittajat merkitään, jos työtä tehdään samanaikaisesti muun rakennustyön kanssa (esim. maanrakennuksen)
 - Kaikki itsenäiset työnsuorittajat
 - Tavarankuljettajat, jos osallistuvat rakennustyöhön
 - Esim. betonipumppuauton kuljettaja

Työmaalle perehdytettävät henkilöt

- Työmaalle on tarpeellisessa määrin perehdytettävä:
 - Kohteen luovutuksen jälkeisten takuutöiden suorittajat
 - Kaikki rakennustyöhön osallistuvat, mm. suunnittelijat, konsultit, valvojat ja tuoteosatoimittajien edustajat
- Vieraita ei tarvitse perehdyttää
 - Vieraita luetaan henkilöt, jotka eivät ole sopimussuhteessa työmaahan (esim. tilojen käyttäjät ja viranomaiset)

Kulzulupaluettelon sisältö

(tehdään Verkstorekisterissä)

1. Henkilön etu- ja sukunimi, syntymäaika ja veronumero
2. Työmaalla työskentelyn alkamis- ja päättymispäivämäärä
 - Päättymispäivää ei tarvitse merkitä, jos sitä ei työn alkaessa tiedetä. Päättymispäivämäärä merkitään luetteloon heti, kun tiedossa.
3. Työntekijän työnantajan nimi ja Y-tunnus tai sitä vastaava ulkomainen tunnistus
4. Lähetetyistä työntekijöiden edustajan nimi ja yhteystiedot Suomessa
5. **Ulkomaalaisten työntekijöiden osalta luetteloon on merkittävä työskentelyoikeuden peruste (esim. oleskelulupa, EU-kansalaisuus jne.)**
 - Pääurakoitsijan tai muun päätoteuttajan on säilytettävä luettelo kuusi vuotta sen vuoden päättymisestä, jona työmaa valmistui
 - Luetteloon kerättävien henkilötietojen käsittelyyn ja rekisteröidyn henkilön oikeuksiin sovelletaan henkilötietolakia (523/1999)
 - **Työmaalta löydyttävä henkilötietolain mukainen rekisteriseloste!**
 - Löytyy osoitteesta <http://www.tietosuojafi.fi/index/materiaalia/lomakkeet/rekisteri-jatietosuojaselosteet.html>

Esimerkki valmiiksi täytetystä rekisteriselosteesta

REKISTERISELOSTE
Henkilötietolaki (523/1999) 10 §

Lue täyttöohjeet ennen rekisteriselosteen täyttämistä. Käytä tarvittaessa liitettä.

Lausuma
MALLI

1a Rekisterin- pitäjä	Nimi Osoite Muut yhteystiedot (esim. puhelin, sähköposti, sähköpostiosoite)
2 Yhteyshenki- lö rekisteriä koskevissa asioissa	Nimi Osoite Muut yhteystiedot (esim. puhelin, sähköposti, sähköpostiosoite)
3 Rekisterin nimi	Verotusmenettelylain 15 b §:n edellyttämä henkilörekisteri
4 Henkilötieto- jen käsittelyn tarkoitus	Työmaan päätoteuttajalla on velvollisuus antaa tietoja Verohallinnolle verovaltuontaa varten
5 Rekisterin tietosisältö	Rekisteri sisältää verotusmenettelylain edellyttämät tiedot yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevistä työntekijöistä ja itsenäisistä työsuorittajista samoin kuin työnantajista ja vuokratyöntekijäistä. Näitä tietoja ovat mm. tarpeelliset yksilöinti- ja yhteystiedot (nimi, henkilötunnus, vero numero, osoitetiedot) sekä tiedot työnantajan kotivaltioista, työ- ja toimeksiantosuhteen laadusta sekä työskentelyä ja Suomessa oleskelua samoin kuin vakuuttamista koskevat tiedot.
6 Säännönmu- kaiset tieto- lähteet	Tiedot saadaan työmaan työntekijöitä, heidän työnantajiaan sekä itsenäisiltä työsuorittajilta.

Ulkomaalaisten työntekijöiden perehdyttäminen

- Asiat, jotka tulee selvittää suomalaisen ulkomaista työvoimaa käyttävän aliurakoitsijan tai työvoimaa vuokraavan yrityksen osalta:
 1. Selvitä ulkomaisten työntekijöiden työnteko-oikeuden peruste, eli onko työntekijä
 - EU/ETA maan kansalainen
 - EU:n ulkopuolella olevan maan kansalainen
 - EU- ja ETA-alueiden maat löytyvät esim. osoitteesta http://www.tulli.fi/fi/suomen_tulli/tulli_tutuksi/termit_selviksi/EU_Eta_Efta_Schengen/
 2. Pyydä kopio passista tai EU/ETA-maan kansalaisilta vaihtoehtoisesti kopio virallisesta henkilötodistuksesta
 - EU-alueen henkilö- ja matkustusasiakirjojen aitouden voi tarvittaessa tarkistaa osoitteesta <http://prado.consilium.europa.eu/>
 3. Pyydä oleskelulupa EU:n ulkopuolelta tulevilta työntekijöiltä. Lupa voi olla
 - Työntekijän oleskelulupa
 - Elinkeinon harjoittajan oleskelulupa (oltava toiminimi)

Ulkomaalaisten työntekijöiden perehdyttäminen

- Asiat, jotka tulee selvittää ulkomaisen aliurakoitsijan tai työvoimaa vuokraavan yrityksen osalta:
 1. Pyydä kopio passista tai EU/ETA-maan kansalaisilta vaihtoehtoisesti kopio virallisesta henkilötodistuksesta
 2. Pyydä työnantajayrityksen ja edustajan nimi sekä osoite Suomessa
 - Edustajan on oltava Suomessa, mutta hänen kotipaikkansa ei tarvitse olla Suomessa
 - Edustaja voi olla joko yksityishenkilö tai yritys
 3. Selvitä työnteko-oikeuden peruste
 - EU/ETA maan kansalainen
 - EU:n ulkopuolella olevan maan kansalainen
 4. Pyydä työntekijän oleskelulupa EU:n ulkopuolelta tulevilta työntekijöiltä. Lupa voi olla
 - Työntekijän oleskelulupa tai
 - Elinkeinon harjoittajan oleskelulupa (oltava toiminimi)
 5. Merkitse työmaan kulkulupaluetteloon ulkomaalaisten työntekijöiden työskentelyoikeuden peruste
 - esim. oleskelulupa, EU-kansalaisuus jne.

Ulkomaalaisten työntekijöiden perehdyttäminen

6. Pyydä lähetetyn työntekijän todistus (A1 tai E101)
 - Todistuksen perusteena oltava se, että henkilö on tullut Suomeen kotimaassaan toimivan työnantajansa lähettämänä.

7. Pyydä selvitys noudatettavasta työehtosopimuksesta ja työntekijän työsuhteen ehdoista (voidaan pyytää jo osana tilaajavastuulain mukaisia dokumentteja)
 - Työsuhteiden ehdot oltava Suomen työläinsäädännön ja voimassa olevien työehtosopimusten mukaiset

8. Merkitse työmaan kulkulupaluetteloon ulkomaalaisten työntekijöiden työskentelyoikeuden peruste
 - esim. oleskelulupa, EU-kansalaisuus jne.

9. Varmista, että työntekijä on merkitty veronumerorekisteriin

10. Varmista, että työntekijällä on Suomen lainsäädännön mukainen kuvallinen henkilötunniste

Uuden perehdytysmateriaalin käyttö

- **Selvitä, kumpaan kohderyhmään työntekijä kuuluu**
 - Aiemmin SRV:llä olleilla kulkulupakortti/-lätkä
- Pidä perehdytys kullekin kohderyhmälle suunnatun materiaalin mukaisesti
 - **Aiemmin SRV:llä olleet osa 1, muut osat 1+2**
- Aiemmin SRV:llä työskennelleillä työntekijöillä perehdytys päättyy kohtaan ”Nosturit, nostimet ja hissit”
- **Jos perehdytykseen tulee kerralla useita eri kohderyhmiä, niin perehdytys suoritetaan normaalimenettelyllä kaikille**
- **Käytä havainnollistavaa materiaalia** (esim. rakennuslupakuvat, tasokuvat ja mallinnukset)
- Käytä perehdytysmateriaalia joko videotykin kautta esitettävänä diaesityksenä tai ”fläppitaululta” pidettävänä esityksenä

Perehdytyksen suorittaminen

- Pidä perehdytys selkeällä ja kuuluvalla äänellä
- Tuo esille uudet työturvallisuusmääräykset SRV:n työmailla.
Varmista edeltävien määräysten osaaminen!
- Huomioi eri kieliryhmät. Hyödynnä perehdytyksessä tarvittaessa muita saman maan kansalaisia
- Tutustu työntekijään
 - Yksilöllinen huomioon ottaminen ja työntekijöitä kohtaan osoitettu kiinnostus lisäävät sitoutumista työhön
- Työntekijän motivointi
 - Perehdyttäminen on ensisijaisesti työturvallisuusasia!
 - Motivaatio laskee, jos perehdyttäminen tehdään kiireessä ja asioita sivuuttaen
 - Perustele työntekijän työpanoksen tärkeyttä työmaan kokonaisuutta ajatellen
 - Työntekijöiden palkitseminen tapaturmattomasta työmaasta

Perehdytyksen suorittaminen

- **Aktivoi työntekijää osallistumaan perehdytykseen**
 - Kysy paljon kysymyksiä
 - Ota työntekijä mukaan "ideoimaan" omaa työtehtäväänsä
 - Varmista työntekijän osaaminen
 - Rohkaise kysymään
- **Omaksu oikea asenne**
 - Hyvällä perehdyttämällä pystytään ehkäisemään tapaturmien syntymistä
 - Myönteinen, kannustava ja työntekijää arvostava asenne lisää työntekijän motivaatiota!

Perehdytyksen suorittaminen

- Painota seuraavia asioita:
 - Kokeneilla työntekijöillä turvallisten kulkureittien käyttämistä ja riskinoton välttämistä.
 - Kaatuminen on vanhempien työntekijöiden yleisin työtaturmien aiheuttaja.
 - Nuorten ja kokemattomien työntekijöiden kohdalla suojavälineiden ja koneiden turvallista käyttöä
 - Silmä- ja sormitaturmat ovat yleisimmät tapaturmatyypit nuorilla työntekijöillä
 - Ulkomaalaisten työntekijöiden kohdalla ammatillista- ja työturvallisuusosaamista. Varmista, että ulkomaalainen työntekijä on ymmärtänyt opetetut asiat!
- Sijoita erityisesti nuoret työntekijät työskentelemään kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön opastuksen ja silmälläpidon alaisena.

Perehdytyksen suorittaminen

- Tilastotietoa perehdyttämisen tueksi:
 - Suurin osa kuolemaan johtaneista työpaikkatapaturmista liittyy putoamiseen tai putoavan esineen alle jäämiseen sekä puristumiseen
 - Kuolemaan johtavista työpaikkatapaturmista lähes kolmasosa johtuu putoamisesta.
 - Lähes puolet kaikista rakennusalan tapaturmista kohdistuu sormien, käsien ja ranteiden alueelle
 - Ammattiryhmistä eniten tapaturmia tapahtuu talonrakennusmiehille ja kirvesmiehille
 - Alle 30-vuotiaat työntekijät ovat erityisen alttiita työtapaturmille
 - Rakennuspölyt, uretaanit ja epoksit aiheuttavat tällä hetkellä eniten ammattitauteja rakennusalalla
 - 16 % kaikista tapaturmista sattuu pään alueelle (Peruste leukahinnan käytölle)

Työhönopastus

- **Kiinnitä erityistä huomiota nuoren työntekijän ohjaukseen ja valvontaan**
- Tee korkean riskin töissä työn riskien arviointi **yhdessä työntekijän kanssa** TRA-lomakkeelle
- Korkean riskin töitä ovat:
 - Työskentely yli 2 m:n korkuisilla telineillä
 - Elementtiasennustyöt
 - Tavallisesta poikkeavat nostotyöt
 - Purkutyöt
 - Työt tie- tai katualueilla
 - Räjäytys- ja louhintatyöt
 - Työt kaivannoissa
 - Työntekijöiden terveyden vaarantava altistuminen kemiallisille aineille (esim. pinnoitustyöt)
 - Työt kuiluissa ja maanalaisissa rakennuskohteissa
 - Suurjännitelinjosten läheisyydessä tehtävät työt
- Pyri aina pitämään työmaakerros, jossa näytät konkreettisesti työkohteen
 - **Jos et ehdi, niin delegoi tehtävä esim. AU:n nokkamiehelle**
- Ohjaa työsuoritusta palautteella ja arvioi osaamista

**HYVIN PIDETTY PEREHDYTYS VAIKUTTAA
AINA POSITIIVISESTI TYÖNTEKIJÄN
TYÖSAAVUTUKSEEN JA
TYÖMOTIVAATIOON.**

**TULOKSENA ON PARHAIMMILLAAN
TURVALLINEN JA HYVÄÄ TULOKSEEN
YLTÄVÄ TYÖMAA!**

Liite 10. Uudistettu perehdytysmateriaali

Perehdytysmateriaali

Onerva Mäen koulu

Rakennuskohteen yleisesittely

- **Rakennuskohde: Onerva Mäen koulu, työnumero**
- Osoite: Kukkumäentie 27
- Rakennuttaja: Senaatti-kiinteistöt
- Rakennuttajakonsultti: Pöyry CM Oy
- **Pääurakoitsija: SRV Rakennus Oy, SRV Keski-Suomi**
- Käyttäjä: Oppimis- ja ohjauskeskus Onerva
- Hankkeen laajuus: 12686 brm² lämmintä + 202 brm² kylmää tilaa
- Kerrosluku: 4 + 0. kerroksen tekniikkatila
- **Rakennusaika**
- **Aikataulutilanne**

Työmaan erityispiirteet

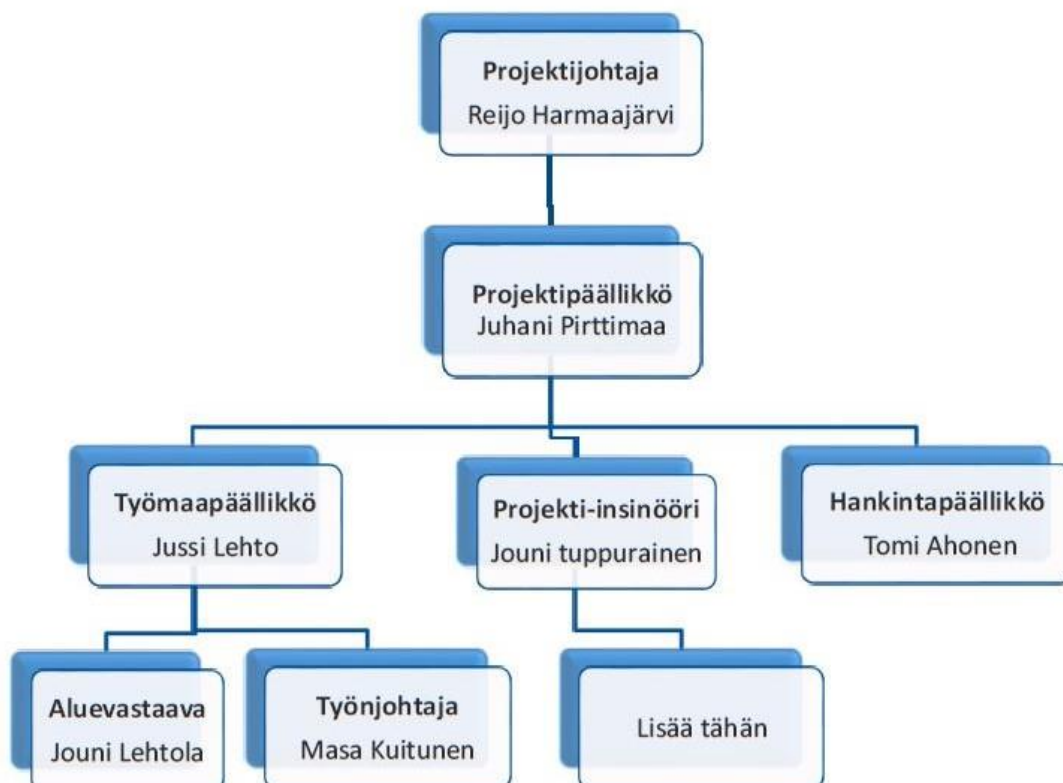
- **Terve talo-hanke**
 - Rakennustyöt ja ilmanvaihtoasennustyöt tehdään P1-vaatimusten mukaisesti
- Kiinnitettävä erityistä huomiota rakennusmateriaalien sääsuojaukseen
- Runkovaiheen sääsuojauksesta
- **Pölynhallinnasta:**
 - Imureissa oltava HEPA-suodattimet
 - Työkaluissa oltava pölyn kohdepoisto
 - IV-asennusten teko kielletty pölyisissä tiloissa
 - Sisätyövaiheessa pölyävien töiden teko on P1-tiloissa ehdottomasti kielletty
- **Tupakointi sallittu vain tupakoinnille osoitetuilla paikoilla**

Työmaan erityispiirteet

- Työturvallisuusriskeistä
- Työmaan kulunvalvonnasta
 - **Käytössä sähköinen kulunvalvonta**
 - Käyttö perustuu lakiin työmaan päätoteuttajan ilmoitusvelvollisuudesta
 - **Kulunvalvontatietoja voidaan luovuttaa työmaan alija sivu-urakoitsijoille näiden työmaalla olevan työvoiman osalta**
 - **Työntekijät ovat velvollisia kirjaamaan työmaalle saapumisensa ja poistumisensa**
 - Kesken työpäivän pidettäviä taukoja ei tarvitse kirjata
 - **Kulunvalvontatietoja ei voi sellaisenaan käyttää palkanmaksun perusteena**
 - Työmaalta löytyy lain mukainen rekisteriseloste tietojen keräämisestä

Työmaan organisaatio ja työsuojeluvastuut

(Tähän lisätään työsuojelun vastuualueet, kun tiedossa)

Työsuojeluvaltuutettu

Varavaltuutettu

Sosiaalitilat

- Sosiaalitilat on tarkoitettu pukeutumista, peseytymistä ja ruokailua varten
- Tilojen käyttö varastona on kielletty
- Sosiaalitilojen siisteys on jokaisen asia
- Pukukaapin ovesa on oltava työntekijän nimi ja työnantaja

**Työmaalla noudatetaan sovittuja työaikoja
Ylitöistä on sovittava aina SRV:n työnjohdon kanssa**

Ajoneuvo- ja henkilöliikenne

- Kypärässä on käytettävä SRV:n työmaakohtaista kypärätarraa
- Jokaiselle työntekijälle annetaan sähköinen kulkulätkä, jolla pääsee kulkemaan henkilöporteista.

Kulkulätkän väärinkäyttö on ehdottomasti kiellettyä!

Lätkä on henkilökohtainen, eikä sitä saa luovuttaa kenellekään.

Lätkän hävittänyt on korvausvelvollinen!

- Työmaapysäköinnistä
- Kameravalvonnasta (jos on)

Materiaalivarastointi

- Tavaratoimituksista ja varastoinnista on sovittava SRV:n työjohdon kanssa
 - Nosto- ja siirtokaluston tarve on sovittava tilauksen/varauksen yhteydessä
- Tavarapurku sallittu ainoastaan työjohdon osoittamiin paikkoihin. Kaikissa tilauksissa on oltava tilaajan nimi ja vastaanottaja
- Varastointiin käytetään vain työmaasuunnitelmassa osoitettuja varastoalueita
- Urakoitsija vastaa työmaalle tuotujen materiaalien ja työkalujen vakuuttamisesta
- Työmaan pelastusreitit on pidettävä liikennekelpoisina

Paloturvallisuus, hitsaus ja nestekaasut

- Ennen tulitöiden aloittamista tulee saada SRV:n edustajan myöntämä tulityöluupa.
- Tulityöluuvan saamisen edellytyksenä tulityöntekijällä on oltava voimassa oleva tulityökortti ja erillinen alkusammutuskalusto
- **Tulitöitä ovat:**
 - Hionta ja leikkaus laikkakoneella
 - Hitsaustyöt
 - Juotostyöt
 - Kuumailmapuhallintyöt
 - Kaikki avotulta sisältävät työvaiheet (esim. kaasupoltin)
- Tulitöiden jälkivartiointiaikoja on noudatettava
- Palo- ja pelastussuunnitelma on nähtävillä työmaan ilmoitustaululla
- Alkusammutuskalustosta työmaalla

Ensiapuvalmius

- Ensiapupisteitä löytyy merkityistä paikoista taukotiloista ja työmaalta (ks. aluesuunnitelma)
- Työmaata lähimmän lääkäriaseman yhteystiedot:

Keski-Suomen keskussairaala,
Keskussairaalan tie 19, 40620 JYVÄSKYLÄ.
Puhelinvaihte: 014 269 1811

Vaara-, läheltäpiti-tilanteet ja työtapaturmat on ilmoitettava aina SRV:n työnjohdolle!

Työmaan järjestys, siisteys, jätteiden käsittely ja lajittelu

- Jokainen urakoitsija vastaa omien jätteiden toimittamisesta sovittuihin pisteisiin
- Oma työkohde pidettävä siistinä
- Jätteet on lajiteltava ohjeiden mukaisesti
 - Puujäte (Kyllästetty erilleen)
 - Metallijäte
 - Kivijäte
 - Sekajäte
- Täysistä jäteastioista on ilmoitettava työnjohdolle
- Jäteastioiden sijainnit aluesuunnitelmassa

Nosturit, nostimet ja hissit

- Isoista nostoista on sovittava SRV:n kanssa ja niistä on laadittava nostosuunnitelma
- Nostoihin käytettävät nostolaitteet tulee olla tarkoituksenmukaisia ja hyväksytyjä
- Nosturin alamiehinä ja vastaanottajina saavat toimia vain SRV:n hyväksymät henkilöt
- SRV tekee käyttöönottotarkastuksen
- Kuljettajan työnantaja vastaa kuljettajan perehdyttämisestä nostimen käyttöön ja toimittaa käyttöluvan SRV:lle (lista käyttäjistä/konetyypit)

Korinostimissa on putoamissuojalajaiden käyttöpakko!

Kysymyksiä?

Telineet, tikkaat ja kulkutiet

- Jokainen urakoitsija vastaa omista telineistään
 - niiden tulee olla hyväksytyä mallia ja ne on kasattava ohjeiden mukaisesti, sisältäen kaiteet, nousureitit ja jalkalistat
- Telineeseen on aina tehtävä käyttöönottotarkastus.
Telineestä löydyttävä telinekortti.
- Yli 2 m:n korkuisten A-tikkaiden käyttö on kielletty. 1-2 m:n korkuisissa A-tikkaissa oltava jaloissa levikkeet
- Nojatikkaiden käyttö työalustana on kielletty

Putoamissuojaus

- Kaikki vapaat reunukset on varustettava jalkalistallisilla suojakaiteilla
- Aukot on suojattava tukevin suojakansin, merkittävä punaisella rastilla ja tuettava paikoilleen
- **Putoamisvaarallisissa töissä on käytettävä putoamissuojajaljaita**

Jokainen työntekijä on velvollinen korjaamaan tai ilmoittamaan turvallisuuspuutteen!

Työmaasähköistyksen ja -valaistus

- SRV järjestää työmaan yleissähköistyksen ja -valaistuksen
- **Urakoitsijat vastaavat työpisteidensä riittävästä valaistuksesta sekä hankkivat tarvittavat jatkojohdot**
- Halogeenivalaisimien ja kaapelikelojen käyttö on kielletty koko työmaalla tulipalovaaran takia
- Työpisteen valaisimet oltava ei-lämpöä tuottavia ja varustettu jalalla
- Vialliset sähkölaitteet on poistettava käytöstä

Työmaatarkastukset

- Viikoittaisen TR-mittauksen tavoitetaso on **95 %**
- Putoamissuojauksen, työskentelyn sekä siisteys ja järjestys tavoitetasot ovat **100 %**

TR- raportit ja turvallisuustiedotteet ovat luettavissa sosiaalitulojen ilmoitustauluilta

Terveydelle vaaralliset aineet

- Vaarallisille aineille altistavat työt saa suorittaa vain työhön erikoistunut urakoitsija
- **Vaarallisia aineita työmaalla**
 - Kemikaalit (esim. erilaiset pinnoitteet ja liuottimet)
 - Pölyt (esim. mineraalivilla- ja betonipöly)
 - Käytettävät materiaalit (esim. betoni)
- Käyttöturvatieotteet ovat nähtävillä työmaatoimistossa

Henkilökohtaiset suojavälineet

- Suojakypärä leukahihnalla
- Suojalasit
- Huomiovärinen suojavaatetus
- Turvakengät naulaanastumissuojalla
- Tarvittaessa:
 - Kuulonsuojaimet **(EI RADIO!)**
 - Suojäkäsineet
 - Henkilökohtainen putoamissuojau
 - Hengityssuojaimet
 - Viiltosuojahousut ja -käsineet
 - Turvalliseen työskentelyyn vaadittavat muut suojaimet

Turvallista työpäivää!

Tervetuloa työmaalle.